

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Samtidskonst i skolan
Ett projekt i samtidskonst med gymnasieelever

Linda Peterson

Lärarprogrammet Bild och form på Högskolan
för Design och Konsthantverk/LAU370

Handledare: Tarja Häikiö

Examinator: Fil Dr Bengt Lindgren IPD och
Anna Carlsson, konstnär

Rapportnummer: VT08-6030-04

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Abstract

Examensarbete inom lärarutbildningen. Bild och form

Titel: Samtidskonst i skolan - *Ett projekt i samtidskonst med gymnasieelever*

Författare: Linda Peterson

Termin och år: VT-2008

Kursansvarig institution: (För LAU370: Sociologiska institutionen)

Handledare: Tarja Häikiö

Examinator: Fil Dr Bengt Lindgren, IPD och Anna Carlsson, konstnär.

Rapportnummer: VT08-6030-04

Nyckelord: samtidskonst, projekt, gymnasieelever, undervisning

Sammanfattning:

Detta examensarbete består av ett projekt i samtidskonst som utfördes våren 2008, på en gymnasieskola i en angränsande kommun till Göteborg. Syftet med min studie har varit att analysera projektet och det tillhörande materialet. I min studie har jag genom en frågeenkät utvärderat elevernas syn åsikter om projektet och deras syn på samtidskonsten. Min huvudfråga har varit: Vilken roll kan samtidskonsten få i gymnasieskolan? Med hjälp av tidigare forskning och annat material har samtidskonsten satts in i ett sammanhang då med utgångspunkt i konstvärlden, samhället och slutligen i skolans värld. Resultatet av utvärderingen visade att, eleverna var generellt positivt inställda till samtidskonstprojektet. Det framkom dock vissa tveksamheter inför samtidskonstens uttrycksformer och frågeställningar. I projektet skapades många goda lärandesituationer i form av diskussioner och gestaltningar. Samtidskonst i undervisning går väl ihop med den sociokulturella kunskapssynen, då samtidskonst ofta inbjuder till diskussioner. Samtidskonstens roll är att ifrågasätta sin samtid vilket enligt mina källor går emot den rådande konsttraditionen på många vis. Den modernistiska synen är den dominerande i konstvärlden, men också i skolans värld. Detta kan vara en av orsakerna till det eventuella motstånd som finns inför samtidskonsten i samhället och följdaktigen även i skolan. Förutsättningarna för samtidskonstens existens i dagens skola, kan ha att göra med lärarens inställning, till lärarrollen, till bild- och formämnet och till den egna konstsynen.

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
1.1	Bakgrund	3
1.2	Syfte och frågeställning	3
1.3	Kortfattad metod och avgränsning	4
1.4	Forskningsöversikt och materialpresentation	4
1.5	Nationella styrdokument och Nationella utvärderingar.....	7
1.5.1	Läroplan	7
1.5.2	Kursplan	8
1.5.3	Nationella utvärderingen av grundskolan 2003	8
2	Teoridel Samtidskonst	9
2.1	Samtidskonstens ursprung	9
2.1.1	Definition av samtidskonst.....	9
2.1.2	Samtidskonsten kontra konstvärlden.....	10
2.2	Samtidskonsten i skolan	11
2.2.1	Sociokulturell kunskapssyn.....	13
3	Metod och Resultat.....	14
3.1	Urval och process och genomförande	14
3.2	Kommentar svagheter/brister	14
3.3	Utförandet av projektet.....	14
3.3.1	Bildvisning och diskussion.....	15
3.3.2	Gestaltning 1- siluetter	15
3.3.3	Gestaltning 2- händer	16
3.4	Frågeenkät	17
3.4.1	Bakgrund	17
3.4.2	Fråga 1-3. Åsikter om Materialet	18
3.4.3	Fråga 4-5. Åsikter om projektet	19
3.4.4	Fråga 6-7. Elevernas definitioner av- och attityder till samtidskonst	20
3.5	Samtal med Udd, Göteborgs Konsthall	21
3.6	Samtal med Lundmark, Bohusläns museum	22
4	Analys och diskussion	23
4.1	Analys av projektet.....	23
4.2	Analys av materialet	23
4.3	Gymnasieeleverna och samtidskonsten	24
4.4	Lärarrollen och samtidskonsten.....	25
4.5	Slutord	27
4.6	Förslag till vidare forskning	27
5	Sammanfattning	28
6	Källförteckning.....	29
7	Bilagor	31

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Jag är en blivande bild- och formlärare med franska som andraämne. Inom detta examensarbete har jag haft som ambition att genomföra ett arbete som har relevans för bildundervisning, vilket mynnade ut i ett projekt i samtidskonst. Denna studie har gett mig en fördjupning i samtidskonstens sammanhang och möjligheter inom min framtida yrkesroll.

Idén startade ursprungligen från lärarutbildningens uppmuntran att använda oss av muséet som resurs i undervisningssammanhang. Här framhölls muséet som ett exempel på en lärande institution utanför skolan. I samband med Göteborgs internationella konstbiennial år 2007 fick jag ytterligare idéer. Jag köpte Göteborgs konsthalls lärarhandledningsmaterial *Vadå samtidskonst? – Introduktion till samtidskonst för lärare* (2007).¹ Efter att ha gått på en föreläsning på Göteborgs stadsbibliotek, där detta material presenterades, beslutade jag mig för att det skulle ligga till grund i projektet. Jag tog tillvara min sista del av den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) för utförandet av mitt projekt. Skolan som jag har varit på har ett lärarlag som nyss gått utbildning i samtidskonst och därför var de väl insatta i vad jag skulle göra. Förhoppningsvis har projektet inspirerat lärarna i deras fortsatta arbete med samtidskonst på skolan.

I samhället och inom konstvärlden diskuteras ständigt samtidskonstens roll och uttryck. Vi ser det på TV och läser om det i tidningar. Den berör sin samtid och får därför ständigt nya uttryck. Med samhällets frammarsch har bildmedierna blivit fler och bland annat har internet och reklam-TV blivit stora förmedlare av bilder. Detta leder till att dagens ungdomar överröses av bilder och intryck som de snabbt skall bearbeta och ta ställning till. Teknikens utveckling har gått fort och har givit oss möjligheter att tolka bilder och arbeta konstnärligt på ett bredare sätt. Det bildas frågeställningar som skolan skulle kunna ta tillvara och använda i undervisningen. Många lärare kämpar med dessa frågeställningar och vill ge eleverna redskap till sina egna konstnärliga uttryck och hjälp att tolka bilder och situationer i samhället. Vissa lärare använder sig av den samtida konstens möjligheter i undervisningen, andra gör det inte.

1.2 Syfte och frågeställning

Syftet med denna studie är att utföra och analysera projektet i samtidskonst. Med hjälp av detta belyses samtidskonstens natur och problematik samt dess relevans i undervisning. I den svenska skolan finns en stark tradition kring ämnens och lektioners innehåll och struktur. Det finns en tendens att välja bort populärkultur eller andra kulturer som inte passar in i skolstrukturen istället för att anpassa skolstrukturen till dessa nya strömningar i samhället. Jag vill i denna studie även belysa lärarens uppdrag i den nutida gymnasieskolan. Styrdokumenten ger oss krav på en breddad undervisningsform samt ett krav på variation och uppdatering. Samtidskonstens roll är att ifrågasätta och att arbeta med ett brett perspektiv i det samtida samhället. Skolans roll är densamma. Huvudfrågan för denna studie är: Vilken roll kan samtidskonsten få i gymnasieskolan? Följdfrågor inom denna studie är:

¹ Sandberg, Eva-Lotta. och Udd, Elisabet. Göteborgs konsthall och Konst – och kulturutveckling i Västra Götalandsregionen, (2007) *Vadå samtidskonst?- Introduktion till samtidskonst för lärare*, Lund: Studentlitteratur

- Vilka är samtidskonstens uttryck och vilken roll har den i sin samtid?
- Hur fungerar materialet i elevgrupperna?²
- Vilka är elevernas upplevelser av samtidskonst?
- Vad krävs av en lärare i ett samtidskonstprojekt?

1.3 Kortfattad metod och avgränsning

Ett projekt i samtidskonst har utförts i sex elevgrupper på gymnasiet, under vårterminen 2008. Projektet blir min studie och består av ett lektionsupplägg med teori, bildmaterial och gestaltande delar. Jag har begränsat mig i min undersökning genom att lägga fokus på samtidskonstens roll i skolan och den specifika undervisningssituation som jag hade i mitt projekt. Inom denna studie har jag valt att inte fördjupa mig i Samtidskonsten som metod i undervisning, utan håller resonemanget på en mer grundläggande nivå. Jag har använt mig av följande metoder i min undersökning:

- Observationer av min egen metod.
- Enkätstudie med elever om projektarbete i samtidskonst.
- Genom frågeenkäten och elevernas direkta respons belyser jag utvalda delar av elevernas åsikter om lektionsupplägget, materialet och deras attityder gentemot samtidskonsten generellt.
- Genom exempel på samtidskonstnärers verk belyser jag ett uttryckssätt som är kopplat till projektets gestaltande del.
- Telefonsamtal med Elisabet Udd, intendent vid Göteborgskonsthall och Karin Lundmark, konstpedagog vid Bohusläns museum angående utbildningsmaterial i samtidskonst.³
- Med hjälp av tidigare forskning, styrdokument och litteratur, analyseras samtidskonstens funktion i undervisning och lärarens roll i lärandesituationen.

1.4 Forskningsöversikt och materialpresentation

Litteraturen och övrigt material, som jag funnit relevant för detta arbete, har varit pedagogiskt genererad forskning, offentligt material, konsthandböcker, undervisningsmaterial och webbaserat material. Urvalet av källor har gjorts med ambitionen att hitta en intressant variation som skulle kunna analyseras, jämföras och relateras till min syn på lärarrollen och mitt projekt i samtidskonst. Urvalet blev följande:

Hur man blir samtidskonstnär på tre dagar, (2005). ”Lär känna konstvärlden och du känner konsten” är en av författarnas, Lars Vilks och Martin Schibli, nyckelfraser till att skapa en framgångsrik strategi för en konstnär.⁴ Enligt författarna kan man på tre dagar bli samtidskonstnär om man följer råden och anvisningarna ur boken. Det är också en snabbkurs i konsthistoria. I mitt arbete har jag främst använt mig av Vilks definition av samtidskonstens funktion i konstvärlden Teoridelen (kap.2).

² Sandberg & Udd, 2007.

³ Elisabet Udd, intendent, pedagogik/program vid Göteborgs Konsthall, telefonsamtal, (2008-05-19); Karin Lundmark, konstpedagog vid Bohusläns museum, telefonsamtal, (2008-05-19).

⁴ Vilks, Lars. & Schibli, Martin. (2005), *Hur man blir samtidskonstnär på tre dagar: handbok med teori*, Nora: Nya Doxa

Vadå samtidskonst- Introduktion till samtidskonst för lärare, (2007). Detta material består av en CD:rom med bildspel med 16 konstverk av 13 olika konstnärer som alla på olika sätt representerar samtidskonsten.⁵ Här finns också en textbaserad del med information om konstnärerna och förslag på hur man kan arbeta med materialet i skolan. Även länktips ges. Detta är ett samarbete mellan Göteborgs konsthall och Konst- och kulturutveckling i Västra Götalandsregionen. Urvalet av bildmaterial baseras på Göteborgs Konsthalls pedagogiska verksamhet. I min projektform valde jag ut åtta av verken ur detta bildmaterial: (för bilder, se Bilagor kap.7)

Dorota Lukianska, *Utan titel*, (1997)

Santiago Sierra, *Mura cerrando un espacio/Mur som stänger ett utrymme*, (2003)

Maria Lindberg, *Mating Tables* (2002) och *En flugas sista färd*, (2002)

Mikel Lundberg, *Förslag till ny tideräkning*, (2000)

Patricia Piccinini, *The young family*, (2002-2003)

Joana Vasconcelos, *A Novia/Bruden*, (2001)

Christian Andersson, *9 was 6 if*, (2005)

Monica Bonvicini, *Stonewall III*, (2002)

Catti Brandelius. En länk angående Brandelius har adderats till projektmaterialiet. En intervju i form av ljudfil från podradioprogrammet *Iller*, användes.⁶ I denna redogör hon för sina olika alias och sjunger Evert Taubes sång *Flickan i Havanna* som i hennes version blir *Horan i Havanna*. Brandelius problematiserar konst utifrån ett feministiskt perspektiv, då genom performance eller musik.

Charlotte Gyllenhammar, (2004). Denna bok innehåller verk av en konstnär som lades till i mitt projekt nämligen Charlotte Gyllenhammar.⁷ Hennes verk har ofta en politisk laddning med människan i centrum. I flertalet verk återkommer *hotet* som tema. Hon använder sig främst av video och skulptur. Materialen är varierande. Lars Vilks uppmärksammar hennes verk *Dö för dig* från utställningen *Spelets regler* i Stockholm 1993.⁸ Hon lät hänga en jättelik ek upp och ned, ovanför flanerande människor på Drottninggatan i centrala Stockholm. Ett utav de senaste offentliga verken är *Minnesmonumentet över Raoul Wallenberg* (2007), i Hagaparken, Göteborg.⁹ Förutom de två redan nämnda verken, har jag ur boken *Charlotte Gyllenhammar*, även använt bilder av: *Sprängning* (1991), *Försjunken* (2001), *Svindel* (2002), *Betraktarna* (2003), *Knäveck* (2003), *Daghem* (2004). Utifrån hennes sätt att använda gjutningen som teknik, har jag gjort kopplingar till i elevernas gestaltningsuppgift (se Metod och Resultatdel, kap. 3.3.3).

SVENSK KONST NU - 85 konstnärer födda efter 1960, (2004). Sveriges Allmänna Konstförenings årsbok 2004.¹⁰ Boken innehåller en presentation av 85 stycken yngre svenska konstnärer. I mitt projektmaterial ingår två av dessa konstnärinnor nämligen tidigare nämnda,

⁵ Sandberg & Udd, 2007.

⁶ <http://www.illermagasin.se/program/iller14/2008-01-28>, *Iller* är ett podradioprogram som vänder sig till unga synskadade. produceras av Fredrik Swedemyr och Ann-Charlotte Ferm för CTI vid Regionbibliotek Västra Götaland med ekonomiskt stöd av Statens Kulturråd.

⁷ De Salvo, Donna., Gyllenhammar, Charlotte., Jensner, Magnus., Nilsson, Håkan., Zetterström, Margareta. (2004) *Charlotte Gyllenhammar*, Stockholm: Carlssons Bokförlag.

⁸ Vilks & Schibli, 2005, s. 78.

⁹ <http://www5.goteborg.se/prod/kultur/kulturförvaltningen/dalis2.nsf/vyPublicerade/46...> (2008-05-08).

¹⁰ Allgårdh, Sophie. & af Malmborg, Estelle. (2004) *SVENSK KONST NU- 85 konstnärer födda efter 1960*, Stockholm: Wahlström & Widstrand.

Gyllenhammar och Brandelius. En inledande del i boken heter ”Svensk konst nu”. Här ges en beskrivning på olika inriktningar inom den nutida konsten, med vissa intressanta inlägg som jag kopplar till i Teoridelen, (kap. 2.1.1).

Konceptkonsten, (2002). Detta är en konstbok med fakta om konceptkonst.¹¹ Här har jag funnit delar till, definitionen av samtidskonst (kap 2.1.1).

Give me 5- Ett modellskapande konstprojekt med konstnärer i skolan, (2007). Detta är en dokumentation av ett delprojekt som utfördes i skolor inom ramen för SOS- *Skolan och Samtidskonsten*.¹² I boken finns ett kapitel, ”Den samtida skolan och den radikala estetiken.” som innehåller en text av forskaren Lena Aulin-Gråhamn.¹³ Ur denna forskningstext har jag funnit ett antal synsätt som jag skriver om i Teoridelen, (kap. 2).

Samtidskonst för lärare och andra intresserade, (2005) Denna bok är ett resultat av ett samarbete mellan Lärarförbundet och Moderna museet.¹⁴ Boken består av artiklar av olika författare från olika bakgrunder såsom konstnärer, konstvetare, konstkritiker och idéhistoriker. Bokens syfte är att peka på samtidskonstens olika sammanhang, vara kunskapspridare och inspirationskälla i skolans arbete. I Teoridelen tar jag upp några av bokens beskrivningar av samtidskonst samt några synvinklar på samtidskonsten i skolan. (kap.2.2)

Samtidskonsten i lärandet. En artikel av Maria Carlgren, konstkonsulent i Västra Götaland och projektledare för, *S.O.S- Samtidskonsten och skolan*.¹⁵ Hon skriver om samtidskonsten i skolan och betonar samtalets betydelse i undervisningen. Jag belyser några av hennes idéer om samtidskonsten i skolan (kap.2.1).

Dialog, samspel och lärande, (2003). Här ges olika vinklingar på det sociokulturella perspektivet och innehåller texter av olika författare från olika fackområden såsom; pedagogik, psykologi och ämnesdidaktik.¹⁶ Här ges bland annat exempel på Lev Vygotskijs, George Herbert Meads och Mikhail Bakhtins teorier om lärande vilket jag skriver om i Teoridelen (kap. 2.2.2).

Skolan och den radikala estetiken, (2003). En rapport som publiceras vid Malmö högskola med stöd av Statens kulturråd och ingår som en del i redovisningen av utvecklingsprojektet *Kultur och skola/ KOS*, som är ett uppdrag från Utbildningsdepartementet.¹⁷ Jag har använt mig av en modell om estetik som de presenterar, för att påvisa skolans förhållande till *radikal estetik*, (kap. 2.2.).

¹¹ Wood, Paul. (2002), *Konceptkonsten*, Sverige: Förlaget Sören Fogtdal.

¹² Sandberg Eva-Lotta, (2007), *Give Me 5- Ett modellskapande konstprojekt med konstnärer i skolan*, Västra Götalandsregionen: Konstkonsulenterna.

¹³ Sandberg, 2007, s. 90.

¹⁴ Malmquist, Karin. & Olof-Ors, Matilda. (Red) (2005), *Samtidskonst för lärare och andra intresserade*, Stockholm: Lärarförbundets förlag.

¹⁵ Carlgren, Maria., *Samtidskonsten i lärandet*, <http://www.konstkonsulent.net/sos> (2008-04-10).

¹⁶ Dysthe, Olga. (Red), (2003), *Dialog samspel och lärande*, Lund: Studentlitteratur.

¹⁷ Persson, Magnus. & Thavenius, Jan. (2003), *Skolan och den radikala estetiken*, Rapporter om utbildning, nr1/2003, Malmöhögskola, Malmö, <http://hdl.handle.net/2043/1446>

Perspektiv på skolutveckling, (2004). Boken handlar om lärarens kompetensutveckling och ger en historisk tillbakablick av läraryrket och lärarens förändrade villkor.¹⁸ Boken tar upp några begrepp som jag kommenterar i kapitel 2.2.

Metodpraktikan- Konsten att studera samhälle individ och marknad, (2007). Detta är en vägledning av processer i samhällsforskning.¹⁹ Denna bok legat till grund för sammanställandet av frågeenkäten.

1.5 Nationella styrdokument och Nationella utvärderingar

De nationella styrdokumenten finns till för att hjälpa skolläring och lärare att tolka sin yrkesroll och sina ämnens syften och mål. *Skollagen* innehåller grundläggande bestämmelser och är stiftad av riksdagen. *Läroplanen* framställs av regeringen och anger skolans värdegrund och grundläggande riktlinjer och mål. *Programsmål* för varje program framställs också av regeringen och ger en sammanfattande beskrivning av programmet och förklarar hur detta program skiljer sig från andra. Kursplanerna framställs av Skolverket och konkretiserar läroplan och programsmål och anger målen för utbildningen i varje enskilt ämne. Nationella utvärderingar skall utföras regelbundet. Den första större nationella utvärderingen av grundskolan genomfördes 1992. Skolverket har via utredningar och analyser sammanställt enkäter som gått ut till lärare och elever. *Nationella utvärderingen av grundskolan 2003-sammanfattande huvudrapport, (NU-03)* (2004), har initierats av Skolverket.²⁰ Detta för att få en bild av grundskolans utveckling under 1990- talet, ett decennium som präglats av ett stort antal reformer på skolans område. Trots att min studie handlar om gymnasieskolan och bild- och formämnet, så är denna rapport ändå av relevans för mitt arbete. Resonemangen är stort sett samma i grundskolan som i gymnasieskolan. Här följer några utdrag ur, *1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna, Lpf 94*,²¹ Kursplan för *ES- Estetiska programmet*,²² kärnämnet *ESVI201- Estetisk verksamhet*²³, valbar kurs *KUHI1205- Nutida konst*.²⁴ och *Nationella utvärderingen av grundskolan 2003*.

1.5.1 Läroplan

I *Lpf 94* Under kapitlet *Skolans värdegrund och uppgifter* står: ”Skolan skall vara öppen för skilda uppfattningar och uppmuntra att de framförs. Den skall framhålla betydelsen av personliga ställningstaganden och ge möjligheter till sådana./.../Eleverna skall träna sig att tänka kritiskt, att granska fakta och förhållanden och att inse konsekvenserna av olika alternativ. På så vis närmar sig eleverna ett alltmer vetenskapligt sätt att tänka och arbeta.”²⁵ Under rubriken *Skolans huvuduppgifter* står: ”All verksamhet i skolan skall bidra till elevernas allsidiga utveckling./.../Eleverna skall också kunna orientera sig i en komplex verklighet med stort informationsflöde och snabb förändringstakt./.../För att en skola skall

¹⁸ Folkesson, Lena., Lendahls-Rosendahl, Birgit., Längsjö, Eva., Rönnerman, Karin. (2004), *Perspektiv på skolutveckling*, Lund: Studentlitteratur.

¹⁹ Esaiasson, Peter., Gilljam, Mikael., Oscarsson, Henrik., Wängnerud, Lena. (2007), *Metodpraktikan*, Stockholm: Norstedts Juridik AB.

²⁰ Skolverket, *NU-03*, 2004. <http://www.skolverket.se/publikationer?id=1362> (2008-06-09)

²¹ <http://www.skolverket.se/sb/d/471/url/0068007400740070003a002f002f00770077007700340>

²² <http://www3.skolverket.se/ki03/rub.aspx?infotyp=34&skolform=21&sprak=sv&id=0...>

²³ <http://www3.skolverket.se/ki03/info.aspx?infotyp=8&skolform=21&sprak=sv&id=E...>

²⁴ <http://www.3skolverket.se/ki03/info.aspx?infotyp=5&skolform=21&sprak=sv&id=31...>

²⁵ Skolverket, 2008, *Lpf 94*.

utvecklas måste den fortlöpande ifrågasätta sina undervisningsmål och arbetsformer, utvärdera sina resultat och pröva nya metoder.”²⁶

1.5.2 Kursplan

I programmålen finns riktlinjer för det *ES-Eстетiska programmet*. Under rubriken, *Programmets karaktär och uppbyggnad* står bland annat: ”Utbildningen ger förståelse av olika konstnärliga uttrycksformer och av gränsöverskridande samarbete och ger tillfälle att pröva och utveckla den egna förmågan att uttrycka sig.” Under rubriken *Skolans ansvar* står bland annat att skolan skall ansvara för att eleverna vid fullföljd utbildning kan: ”analysera, tolka och använda estetiska uttryck för kommunikation och påverkan.” Här står också att de skall ha ”kännedom om nutida nationella och internationella strömningar och estetiska uttryck samt att ha förmåga att diskutera och ta ställning till etiska frågor.”²⁷ *ESV1201- Estetisk verksamhet* är beskriven som en introduktionskurs till olika estetiska verksamheter. Under rubriken, *Mål att sträva mot* står att: Skolan skall i sin undervisning sträva efter att eleven ”utvecklar sin fantasi och lust att uttrycka sig”. Skolan ska se till att eleven ”blir förtrogen med kulturverksamhet inom det estetiska området samt utvecklar sin förmåga att tolka och bedöma vardagliga estetiska företeelser.”²⁸ *KUII205- Nutida konst* har som mål för kursen att: ”Den skall orientera om nutida uttryck inom olika konstarter. Kursen skall också klargöra nutida konstarters beroende av historien. Kursen skall även ge perspektiv på sambanden mellan konstnärliga uttryck, publik, samhälle och kulturpolitik. Därutöver skall kursen ge kunskaper om nationella och internationella strömningar och aktuella begrepp i konstdiskussionen.”²⁹

1.5.3 Nationella utvärderingen av grundskolan 2003

Om ämnet bild står:

”Kursplanen 2000 betonar i högre grad än tidigare ämnets kommunikativa karaktär. Detta står i samklang med den explosiva utveckling som bildkommunikation och bildanvändning fått, inte minst genom data- och mediasamhällets snabba utveckling. Ämnet har därvid ett flertal viktiga uppgifter, både vad gäller att skola elever i att kommunicera via bilder och att kritiskt granska bilder/.../Ungefär 60 procent av undervisningstiden används enligt lärarna till bildframställning för hand, en andel som är ungefär densamma som 1992. Samtidigt har den faktiska undervisningstid som står till förfogande minskat sedan 1992. I praktiken innebär det att den tid som står till buds för t.e.x. bildanalys och bildkommunikation har minskat. Likaså förekommer digital bildhantering mycket sparsamt, vilket manifesteras i såväl brist på utrustning som lärares upplevda kompetens för att använda datornedit.”³⁰

”Bildämnet tycks vara fast i en tradition av bildframställning och fritt skapande.”³¹

”Utvärderingens resultat ger därför anledning att diskutera de praktiskt-estetiskt inriktade ämnenas förmåga att fånga upp och bibringa eleverna kunskaper som ligger i linje med de senaste kursplanerna liksom med samhällsutvecklingen i stort.”³²

²⁶ Skolverket, 2008, *Lpf 94*.

²⁷ Skolverket, 2008, *Kursplan för ES- Estetiska programmet*.

²⁸ Skolverket, 2008, *Kursplan för ESV1201- Estetisk verksamhet*.

²⁹ Skolverket, 2008, *Kursplan för KUII205- Nutida konst*.

³⁰ Skolverket, *NU-03*, 2004, s. 38.

³¹ Skolverket, *NU-03*, 2004, s. 39

³² Skolverket, *NU-03*, 2004, s. 114

2 Teoridel Samtidskonst

I detta teoristycke görs inledningsvis en historisk tillbakablick och definierar begreppet *samtidskonst* utifrån *Vadå samtidskonst-Introduktion till samtidskonst för lärare* (2007) och *Samtidskonst- för lärare och andra intresserade* (2005). Med hjälp Vilks och Schiblis bok, *Hur man blir en samtidskonstnär på tre dagar* (2005), problematiseras samtidskonsten i relation till sin samtid. De ger också vissa kopplingar till samtidskonstens roll i skolsammanhang. Avslutningsvis belyser jag några infallsvinklar av samtidskonst i skolan. Med hjälp av Carlgrens artikel "Samtidskonsten i lärandet" samt Aulin-Gråhamns del ur *Give me 5- Ett modellskapande konstprojekt med konstnärer i skolan* (2007). Utifrån Perssons och Thavenius *Skolan och den radikala estetiken* (2003) analyseras skolans förmåga att samarbeta över institutionella gränser. Språket och lärandesituationen ur ett sociokulturellt perspektiv problematiseras med hjälp av Dysthes *Dialog samspel och lärande* (2004).

2.1 Samtidskonstens ursprung

Modernismen blev beteckning på den nydanande konst som skapades på tidigt 1900-tal och fram till början av 1960-talet. Detta innebar ett synsätt där "konsten har ett eget värde", att "konsten uppenbarade sig i konstverket".³³ Med Postmodernismen, som hade sin början på 1960-talet, gällde, enligt den så kallade institutionsteorin, "att konstvärlden bestämmer vad som är konst". Det innebär att inget konstverk existerar i sig själv utan bärs istället av ett sammanhang, konstvärlden.³⁴ Postmodernismen uppstod ur goda ekonomiska förhållanden och ett mycket expansiv kapitalisering av konstmarknaden. I slutet av 1980-talet gick luften ur konstmarknaden. Den förlorade mycket av sin status och värde. Det är nu som begreppet "samtidskonst" dök upp i konstvärlden. Nyckelorden var "socialkritik och diskurs".³⁵ Under 1990-talet gick den tekniska utvecklingen i konsten mycket snabbt. Förutom tekniken, hade den allmänna globaliseringen; ekonomiskt, kulturellt, socialt, och kommunikationsmässigt stor betydelse för samhället och konstvärlden.³⁶

2.1.1 Definition av samtidskonst

Begreppet samtidskonst kan användas för att beskriva den konst som säger något viktigt om vår tid, vårt samhälle och om vårt postmoderna liv utifrån ett idébaserat, konceptuellt förhållningssätt där idén bestämmer formen och materialet.

En konst som på ett radikalt sätt bryter mot konsttraditionen då det gäller till exempel material, teknik och form. Det är en konst som diskuterar olika samhällsfenomen; förhållandet mellan individ och samhälle eller undersöker sociala relationer, företeelser och situationer- inte minst utifrån moraliska och etiska infallsvinklar. Samtidskonst är idébaserad konst, det vill säga idén bestämmer val av form och innehåll. (Den konst som skapas idag som inte faller inom ramen för

³³ Vilks & Schibli, 2005, s. 61.

³⁴ Vilks & Schibli, 2005, s. 272. (Danto, Artur C 1964, amerikansk filosof och konstkritiker myntade denna institutionella konsteori).

³⁵ Diskurs; av franskans- discours, samtal, yttrande, tal, betyder i dagligt tal samtal dryftning. I filosofiska och besläktade sammanhang kan ordet beteckna en helhet av sammanhängande uttryck, utsagor och begrepp, tex den moraliska, den vetenskapliga eller den religiösa diskursen. Källa Nationalencyklopedin, 1995.

³⁶ Vilks & Schibli, (2005), s. 67.

samtidskonst, exempelvis mer traditionell skulptur, måleri, grafik och så vidare, kan man istället kalla för nutida konst. Det finns inga klara gränser mellan samtidskonst och nutida konst.³⁷

En ytterligare egenskap som tillskrivs samtidskonsten är, att den ofta vill *involvera betraktaren på ett aktivt sätt*.³⁸ Teknikerna har utvecklats och inom samtidskonsten förekommer ofta installationer, video/film, foto, färdiga objekt (ready made), performance och nätkonst/net.art.³⁹ En tendens inom samtidskonsten är de så kallade *cross-over projekten*. Det innebär att man rör sig över genrer och lånar inslag från till exempel film, musik, vetenskap, mode och arkitektur. ”Konstnärer kan lämna konsten och byta fält. Omvänt kan en aktör från ett annat fält komma över till konsten.”⁴⁰ Arenorna för samtidskonsten skiljer sig från den traditionella konstens utställningslokaler, det vill säga konstmuseer och konsthallar. Det är på biennialerna som de stora händelserna sker.

Många konstnärer menar en museibygnad eller ett galleri med sina värdesystem och sin ofta blonda och asketiska arkitektur begränsar tolkningen av ett verk. Om verken dessutom handlar om möten och inte om målningar eller skulpturer är museet eller galleriet heller inte alltid den bästa platsen.⁴¹

2.1.2 Samtidskonsten kontra konstvärlden

För att ge samtidskonsten ett sammanhang i konstvärlden så kan man se till Vilks och Schiblis begreppsförklaring. De delar upp konstvärlden i fyra delar: Den *internationella konsten (DIS)*, *Modernismen (MOD)*, *Den liberala kompromissen* och *Övrig del av konstvärlden*.⁴² Den första delen, DIS, har de givit egenskaperna för det vi kan kalla samtidskonst (socialkritik), medan modernisterna är ”gårdagens styrande regim”. ”Modernisterna är kvantitativt dominerande i konsten och bland dessa lever väl ännu en förhoppning att snart återta makten. De är också de som innehar den ekonomiska makten.”⁴³ Vilks och Schibli belyser en slags maktkamp som pågår mellan samtidskonsten och modernismens anhängare genom bland annat sitt krigsrelaterade ordval. De ger också exempel på trögheten inom konstvärlden för den nya tidens uttrycksformer: ”Glöm dock inte att en stor del av konstvärlden inte uppdaterar sig fortlöpande utan lever kvar i modernismen och ägnar den stor kärlek.”⁴⁴ Till kategorin *den liberala kompromissen* hör de som håller dörren öppen för de båda riktningarna. Vilks och Schibli påstår med detta att det går att vara sympatiskt inställd till både DIS och MOD. Slutligen den sista delen av konstvärlden *Övrig del av konstvärlden*. Detta är en stor och viktig del av konstpubliken som har blandat intresse för konsten och bryr sig mindre om huruvida det handlar om modernism eller socialkritik. Enligt Vilks och Schibli är detta allmänna intresset för konst, viktigt för konstens fortlevnad. De tar upp hur den samtida konsten kan förmedlas till folket:

³⁷ Sandberg & Udd, 2007.

³⁸ Sandberg, 2007, s. 11.

³⁹ Wood, 2002, s.12. Ready-made (en. *färdig-gjord*) betecknar ett vardagligt, ofta massproducerat föremål, som en konstnär valt ut och upphöjt till konst, t.ex. i kreativt eller tankeväckande syfte. Marcel Duchamp, med sin *Flaskorkställ* från 1914, var den första att arbeta med ready-mades.

⁴⁰ Malmkvist & Olof-Ors, 2005, s. 60.

⁴¹ Allgård & af Malmborg, 2004, s. 24.

⁴² Vilks & Schibli, 2005, s. 27.

⁴³ Vilks & Schibli, 2005, s. 27.

⁴⁴ Vilks & Schibli, 2005, s. 27.

Tidigare hade man uppfattningen att konstens inneboende kvaliteter skulle förmedlas till folket. Idag är det helt sonika genom att konsten, liksom andra verksamheter, inser betydelsen av att vinna ny publik och därmed berättiga sin existens ur demokratisk men framför allt medial synpunkt.⁴⁵

Vilks och Schibli har en radikal syn på hur konsten skall vinna publik eller som de kallar, *konstupplysningsprojektet*. De föreslår återigen medial uppmärksamhet som det viktigaste medlet samt folkets reaktioner och provokationer som något positivt i sammanhanget.

Om utställningsarrangörerna har tur så slår *vandalerna* till. Det är sannolikt några relativt unga företrädare för folkdjupet som inte kan motstå den uppenbara frestelsen att sabotera. När detta sker ökas givetvis medietrycket och man skapar folkets röster, tillskrivna reaktioner som bygger på att 'de känner sig hotade av konsten' eller att de vill begränsa yttrandefriheten. Det är synd om de drabbade konstnärerna, utställningen får stor uppmärksamhet och blir på så sätt lyckad och konsten har en uppgift: att förmedla konstupplysningsprojektet till de folk som ännu inte fått ta del av dess härligheter.⁴⁶

2.2 Samtidskonsten i skolan

Om striden mellan de olika konstriktningarna finns i konstlivet så finns den också inom skolväsendet. Det eventuella motstånd som finns inför samtidskonst i skolan förklaras av bland annat Aulin-Gråhamn. Hon säger att det i skolan existerar en "outtalad modernistisk syn på barnet, lärandet och konsten, trots att vi lever i en senmodern samtid."⁴⁷ Vilks och Schibli går steget längre och påstår att skolans pedagoger inte har någon vidare status alls. Orsaken är också enligt dem, lärarens oförmåga att se konsten från ett vidare perspektiv och inte bara ur modernismens konstsyn, "Åtskilliga pedagoger är oförmögna att se skillnaden mellan det moderna och postmoderna. I DIS ställs helt andra informationskrav på konsten än tidigare och behovet av pedagoger kommer sannolikt att öka."⁴⁸ Med detta som bakgrund så får man ett intressant perspektiv på materialet: *Vadå samtidskonst- Introduktion till samtidskonst för lärare* (2007). De inledande frågorna som lovas bli besvarade i materialet (se nedan) ger en känsla av ett antagande om motstånd inför samtidskonst samt ett antagande om motsättningar mellan ny- och gammal konstsyn:

- *Varför ser inte konst ut som den gjorde förr?*
- *Vilken typ av frågor berör den?*
- *Vilka olika uttryck har den?*
- *På vilket sätt speglar den vår samtid?*⁴⁹

En tendens inom skolan är också att motarbeta mediernas makt och ungdomars relation till populärkultur. Det ses som "dålig och kommersiell kultur som behöver avslöjas."⁵⁰ För att visa hur konsten i det moderna samhället samverkar med reklam och andra delar som kan räknas till populärkultur kan man se nedan, (fig. 1.). Persson och Thavenius (2003), använder sig av begreppet *radikal estetik*, vilket man skulle i allra högsta grad kunna förena med samtidskonstens tillskrivna egenskaper. Genom denna grafiska modell har de försökt att visa de tre sociala sfärerna och deras relation sinsemellan. Skolan står för den *modesta estetiken* och har i sin nuvarande form svårt att samarbeta med nya marknadskrafter. Här ser vi däremot att

⁴⁵ Vilks & Schibli, 2005, s. 27.

⁴⁶ Vilks & Schibli, 2005, s. 59.

⁴⁷ Sandberg, 2007, s. 90.

⁴⁸ Vilks & Schibli, 2005, s. 190.

⁴⁹ Sandberg & Udd, 2007.

⁵⁰ Sandberg, 2007, s. 94.

den *humanistisk-estetiska kulturen* som bärs upp av de mer traditionella kulturbärarna som: bibliotek, universitet, muséer, teatrar o.s.v har kontakt med skolan. Den radikala estetiken har däremot hela kulturindustrin som sammankopplar till marknadsestetiken.⁵¹

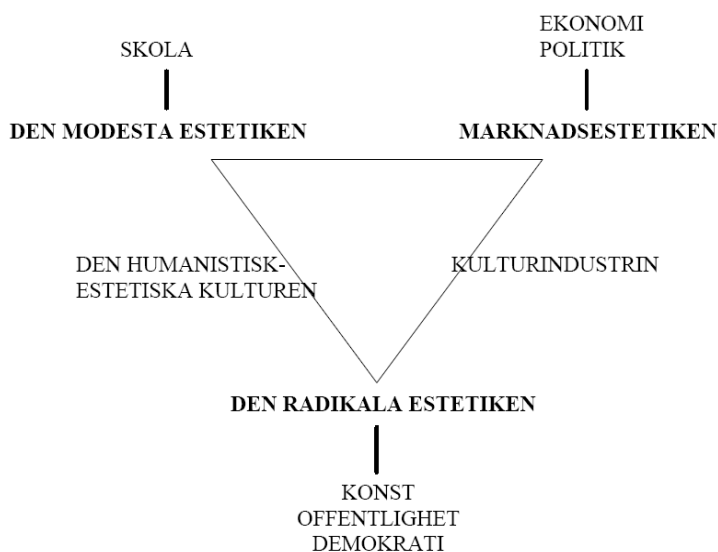

Fig. 1

I boken *Samtidskonst för lärare och andra intresserade* menas att, samtidskonsten kan inspirera skolan att arbeta på ett *otraditionellt sätt*. Olika ”språkformer” skulle leda till att elever får möjlighet att reflektera, analysera och redovisa kunskap. Här uppmuntras ämnesöverskridande undervisning och frågeställningar som berör eleverna.⁵² Samtidskonstens breda tolkningsbarhet ligger i linje med dagens diskussion om arbete med demokratisk kompetens och demokratiska värden. Carlgren har ett liknande resonemang. Enligt henne så provocerar samtidskonsten gärna och har ”många bottnar och få sanningar” och kan därför vara utgångspunkten i det demokratiska samtalet.⁵³ Aulin-Gråhamn säger att syftet med den radikala samtidskonsten är inte att lägga saker tillrätta utan snarare att bryta upp och ställa frågor, förändra, skapa och leka med relationer. Hon menar att det är underskott av den radikala estetiken och hon saknar ett nytt uppdrag för skolan. Hon säger att: ”Konsten eller estetiken ska inte behöva rädda barnen från skolan. De ska vara drivkrafter i lärandet. De ska vara utmaningar.”⁵⁴

Om det finns motstånd i skolan när det gäller nya arbetsformer, så har Folkesson et.al. (2004) en grundläggande förklaring på detta fenomen. Deras resonemang syftar på en historisk tillbakablick inom läraryrket där de konstaterar ”en brist på kollektiv tradition”.⁵⁵ Denna brist försvårar öppenheten, arbetet över ämnesgränserna och förmågan för nytänkande. De använder också uttrycket ”den stängda klassrumsdörren” för att förklara lärarens tradition att, på egen hand och utan insyn, undervisa sina elever.⁵⁶ Angående skolans anpassning till samhällets utveckling så leder denna tradition till att skolan inte hänger med: ”Frågan är om

⁵¹ Persson & Thavenius, 2003, s. 140.

⁵² Malmquist & Olof-Ors, 2005, s. 7.

⁵³ Carlgren, *Samtidskonsten i lärandet*, (2008-04-10)

⁵⁴ Sandberg, 2007, s.97.

⁵⁵ Folkesson et al., 2004, s. 62.

⁵⁶ Folkesson et al., 2004, s. 62.

någon annan verksamhet förändras så långsamt som skolans i förhållande till samhällets utveckling?”⁵⁷

2.2.1 Sociokulturell kunskapssyn

Samtidskonstens breda tolkningsbarhet leder till arbete med demokratisk kompetens och demokratiska värden. Här träder den sociokulturella kunskapssynen in. Enligt denna kunskapssyn har språket en kommunikativ och funktionell roll i samspelet med andra. Vygotskij kallade detta för *språkets dubbla funktion*. Dysthe (2004) ger en förklaring av detta: ”Enkelt uttryckt utvecklas tänkandet från samtal med andra till inre samtal eller från yttre till inre dialog.”⁵⁸ En sociokulturell kunskapssyn knyter samman språk, kultur och kunskap och ser människor som delaktiga och ansvariga subjekt.⁵⁹ Här är även relevant att ta upp G.H Meads teori om *socialitet* ”att inta andras perspektiv”.⁶⁰ Här får vi genom samtalet, perspektiv ifrån andra, som vi sedan tar till oss genom att omvandla våra egna: ”Varje individ närmar sig gruppen utifrån sin egen horisont och sitt eget perspektiv och skapar eller rekonstruerar sina erfarenheter i mötet med andra men på ett sätt som inte förutbestämt.”⁶¹

Aulin-Gråhamn säger att den sociokulturella kunskapssynen är dominerande inom den pedagogiska retoriken idag, men att den inte alltid genomsyrar skolverksamheten: ”Där finns motkrafter som leder till allt för mycket ’ eget arbete ’ eller till grupparbeten som inte drar nytta av att det är en grupp som ska arbeta ihop. Det blir mer reproduktion av kunskaper.”⁶² Utifrån Bakhtins teorier så påstår utbildningsforskaren Martin Nystrand att lärarens roll har förändrats. Han belyser vikten av att diskussioner uppstår i elevgrupper och att läraren ser fördelar i detta: ” Kampen mellan många konkurrerande röster är ett socialt faktum i all diskurs, och att spänning och konflikt kan främja kreativ förståelse. Monologiskt organiserade klassrum ger inte plats för denna mångfald.”⁶³

I detta kapitel har jag redogjort för samtidskonstens ursprung och roll inom konstvärlden och samhället. Som avslutning har jag tagit upp några infallsvinklar på samtidskonstens existens i skolsammanhang och den sociokulturella synen på lärande. Med detta som bakgrund, presenterar jag i följande kapitel, mitt projektarbete i samtidskonst.

⁵⁷ Folkesson et al., 2004, s. 111.

⁵⁸ Dysthe, 2003, s. 49.

⁵⁹ Sandberg, 2007, s. 93.

⁶⁰ Dysthe, 2003, s. 119.

⁶¹ Dysthe, 2003, s. 127.

⁶² Sandberg, 2007, s. 90.

⁶³ Dysthe, 2003, s. 109.

3 Metod och Resultat

I detta kapitel presenterar jag inledningsvis min metod för studien. Jag inleder med bakgrundsfakta om projektet och övergår till en redovisning av projektets innehåll och upplägg (kap.3.3). Delmomenten som kallas, *Bildvisning och diskussion*, *Gestaltning 1 - siluetter* och *Gestaltning 2 – händer*, presenteras med tillhörande dokumenterande fotografiskt material. Efterföljande del beskriver *Frågeenkäten* (kap.3.6). Här ges bakgrundsinformation och en presentation av enkätens frågeställningar. Resultatet av enkätsvaren presenteras (kap 3.7). Analys av resultatet och kopplingar till styrdokument och tidigare forskning görs i Analysdelen (kap.4). Telefonsamtal med Elisabet Udd, intendent vid Göteborgs Konsthall (kap.3.5), och Karin Lundmark, konstpedagog vid Bohusläns museum (kap.3.6), finns med angående utbildningsmaterial i samtidskonst.⁶⁴

3.1 Urval och process och genomförande

Undersökningsgruppen bestod av de elever som min lokala lärarutbildare undervisade vid tillfället, nämligen: årskurs 1, 2 och 3 från Teknikprogrammet samt årskurs 2 från Estetprogrammet. Totalt var det sex elevgrupper, en helklass och fem halvklassgrupper. De tilldelade grupperna innebar en åldersmässig, och en viss programinriktad, spridning. Tiden för projektet sträckte sig över två lektionstillfällen med varje elevgrupp.

3.2 Kommentar svagheter/brister

En brist var den begränsade tiden. Upplägget anpassades till befintlig och planerad undervisning och fick kanske inte den startsträcka som behövdes. Min roll och lärargestalt var inte inarbetad i elevgrupperna, vilket kan ha skapat ett visst motstånd. Det jag kan få fram ur min frågeenkät är åsikter och upplevelser vid tiden då detta specifika lektionsupplägget och utförandet hölls. Deras åsikter och upplevelser inför samtidskonsten är svårare att fånga upp i denna form av studie, då utvärderingen var av ett litet format och gjordes direkt efter en intensiv projektperiod. Jag kan dock skönja vissa tendenser som jag presenterar i frågeenkäten (kap.3.4) och sedan utvärderar i Analysdelen (kap. 4).

3.3 Utförandet av projektet

Den första delen av projektet inleddes med en gestaltande gruppövning, som främst var av teoretisk karaktär, med bildvisning och diskussion. Den andra delen bestod av en större praktisk gestaltungsövning. Valet av gestaltande övningar gjordes i samråd med läraren. Denne tyckte att det stämde in med det redan planerade fortsatta terminsupplägget. Gestaltungsövningarna utgick alltså inte från materialets förslag på gestaltungsövningar.⁶⁵ Projektet hölls inom Bild- och formännets lektioner. Vi var alltid två lärare vid varje tillfälle. Som teoretiskt material användes främst Göteborgs Konsthalls CD:rom, *Vadå Samtidskonst- Introduktion till samtidskonst för lärare* (2007) men även eget bifogat digitalt och litterärt material.⁶⁶ Det bifogade materialet bestod av en ljudfil med intervju med Brandelius och

⁶⁴ Elisabet Udd, telefonsamtal, (2008-05-19); Karin Lundmark, telefonsamtal, (2008-05-19)

⁶⁵ Sandberg & Udd, 2007.

⁶⁶ Sandberg & Udd, 2007.

bilder på verk av Gyllenhammar.⁶⁷ Detta krävde en dator och en projektor med möjlighet till ljud. Till dessa två gestaltande moment behövdes pappersark, färgpennor, lera, gips, ståltråd, bunke, slev och vatten samt salar anpassade för hantverk. Inför varje lektion krävdes kontroll av de tekniska funktionerna.

3.3.1 Bildvisning och diskussion

Det teoribaserade delmomentet utgick ifrån lärarhandledningen och bilderna från *Vadå Samtidskonst- Introduktion till Samtidskonst för lärare* (2007).⁶⁸ Diskussionerna kretsade kring materialets inledande frågeställningar om, den nutida konstsynen kontra konstsynen ur ett historiskt perspektiv, samtidskonstens uttryck, frågeställningar och samtidskonstens sätt att spegla vår samtid. (Se frågor i teoridelen kap.2.2) En del tid gick även till att definiera samtidskonst kontra *nutida konst*. Här fick Gyllenhammar en viktig roll. Hon visar hur man kan blanda samtidskonst med den så kallade nutida konstformen. Jag valde att addera intervjun med Brandelius för att ge en möjlighet för eleverna att få höra en konstnärs eget resonemang samt för att skapa variation i materialet.⁶⁹

3.3.2 Gestaltning 1- siluetter

Inledningen av projektet bestod av en gruppövning. Fyra till åtta elever samlades runt ett stort papper som var tejpat på golvet. De fick välja färgpenna och liggande ställning på pappret. Sedan tecknade en klasskamrat av den liggandes konturer. (Fig.2) Alla lade sig, i tur och ordning, på samma papper, i samma riktning och blev avritade. Resultatet av denna övning blev ett stort papper med olika konturlinjer i olika färger, likt ett mönster. (Fig.3) Pappersarken hängdes sedan upp på väggen. Syftet med övningen var att agera igångsättare, men också att leda in på samtidskonstens tankebanor. Till deras ritade verk och gruppsamarbete, drogs paralleller till samtidskonstens idébaserade form, att den vill involvera betraktaren på ett aktivt sätt och att vissa verk är betydelselösa utan sin *titel*. Eleverna fick slutligen försöka hitta en passande titel till verken. Här följer några av förslagen : "Här går gränsen", "Kraftfält", "Vi är gränslösa", "Syns jag?", "Massmord", "Vem hade den röda pennan?" "Mönster" och "Vår klass e grymmast!"

Fig. 2

Fig.3

⁶⁷ De Salvo et al, 2004 ; <http://www.illermagasin.se/program/iller14/>

⁶⁸ Sandberg &Udd, 2007.

⁶⁹ De Salvo et al, 2004. ; <http://www.illermagasin.se/program/iller14/>

3.3.3 Gestaltning 2- händer

Den andra gestaltungsövningen bestod av en gipsgjutning. Tanken var att de skulle använda samtidskonstens idéer och hitta ett handuttryck inom begreppet *ickeverbal kommunikation*. Jag visade bilder på olika liknande tankesätt och uttryck som samtidskonstnärer gjort, bland annat Gyllenhammars gjutningar och former.⁷⁰ Materialen gav dem ett utgångsläge och en avgränsning. De fick använda sina händer för avtryck i lera för att sen hälla gips i formen som bildades i leran. Det skapades en positiv och en negativ form med leran, vilket diskuterades. Vissa delar i formen fick armeras med ståltråd. Ett fäste arrangerades i gipset innan den brände. Allas idéer beaktades och det blev materialets egna begränsningar som fick styra. Allas handavgjutningar fästes på en skiva och tillsammans bildade de "konstverken" (Fig.4-7). Skivorna hängdes upp i skolan. Här diskuterades också en eventuell titel.

Fig. 4

Fig. 5

Fig. 6

Fig. 7

⁷⁰ De Salvo et al, 2004.

3.4 Frågeenkät

Här följer en beskrivning av frågeenkäten. Inledningsvis redovisas enkätens struktur förutsättningarna vid undersökningstillfället. Faktorer som brister i enkätens utformning, bortfall och annat som är relevanta för undersökningens resultat tas upp. Avslutningsvis sammanställs svaren, som är grupperade utifrån elevernas åsikter om *materialet*, *projektet* och deras *definitioner och åsikter om samtidskonst*. För enkät och redovisning av elevernas svar, se kapitel 7, Bilagor.

3.4.1 Bakgrund

Frågeundersökningen var av både *kvalitativ och kvantitativ* karaktär. Det vill säga att den sökte efter kvalitéer och hur många kvalitéerna var.⁷¹ Den var utformad med *öppna frågor* där svarspersonen med egna ord fick berätta eller skriva ner det han eller hon ville ha sagt.⁷² Syftet med frågeundersökningen var, dels att få en uppfattning om elevernas åsikter om lektionsupplägget och materialet vilka delar som väckte flest reaktioner, men också att få en uppfattning om deras attityder gentemot samtidskonsten generellt. Av cirka 80 elever som blev tillfrågade att fylla i frågeformuläret, fylldes 53 stycken formulär i. Bortfallet kan bero på enkätens eventuella otydlighet i frågeformuleringar och begrepp. Tidsbrist eller annat motstånd mot frågeformulär av denna sort, kan också ha varit en faktor till bortfall, eller ett eventuellt ointresse för samtidskonstprojektet i sin helhet. Viktigt i sammanhanget är att projektet troligen blev första kontakten för eleverna med samtidskonst i denna omfattning. Allt detta får ligga som en osynlig faktor i resultatet. Följande frågor ställdes i frågeenkäten:

Frågor om lektionsinnehållet:

- 1) Vad tyckte du om bilderna som visades?
- 2) Vilken/Vilka bilder eller konstnärer var mest spännande, tyckte du? Och varför?
- 3) Vilken/Vilka bilder eller konstnärer var minst spännande, tyckte du? Och varför?
- 4) Vad tyckte du om gestaltungsövningarna? (siluetterna eller gipsgjutningen)
- 5) Vad tyckte du om hela samtidskonsttemat? Saknades något?

Allmänna frågor om samtidskonsten:

- 6) Vad är samtidskonst, enligt dig?
- 7) Tycker du att samtidskonst är intressant? Om JA- Varför? Om NEJ- varför?
- 8) Känner du till någon samtidskonstnär? Vilken/Vilka?
- 9) Vill du arbeta med något konstnärligt i framtiden? Om JA- vilken form?

Nedan redovisas resultatet av frågeenkäten. Den består av öppna frågor vilket leder till en stor variation i svarens form och ordval. Svaren har därför grupperats utifrån ungefärliga synonymer eller efter liknande benämningar och summerats för att kunna visa på vissa tendenser. (För de fulkomliga och utförliga svaren se kapitel 7 Bilagor). Dessa grupperingar redovisas under respektive rubrik som här följer. Kapitel 3.4.2 visar elevernas åsikter om *materialet* som användes i projektet (fråga 1 till 3). Kapitel 3.4.3 summerar elevernas tyckande om *projektet* som helhet (fråga 4 och 5). Kapitel 3.4.4 sammanställer deras *definition av - och åsikter om samtidskonst* (fråga 6 och 7). Svaren från frågorna 8 och 9 i

⁷¹ Esaiasson et al. 2007, s. 260.

⁷² Esaiasson et al. 2007, s. 259.

frågeenkäten, har inte redovisats, då frågorna var otydligt formulerade och blev av mindre relevans för denna studie.

3.4.2 Fråga 1-3. Åsikter om Materialet

1) *Vad tyckte du om bilderna som visades?*

Svar på fråga 1:

Intressant	16	Väckte tankar/inspirerande	3
Fashinerande/Häftiga/fräcka	9	Konstiga/udda/speciella	4
Fula	1	Bra	11
Ointressant	1	Vet ej	1
Absurda/äckliga	2	Utan svar	5

Åsikterna om materialet som användes i form av bild- och ljudmaterial varierade. Men bara i två fall stod negativt laddade svar och då med orden, fula och ointressant. Fem av eleverna lämnade inget svar på just denna fråga. Annars visade det sig att majoriteten tyckte att det var intressant och bra. Någon skrev: "Intressanta, blev förvånad vad mycket känslor och tankar en bild kunde få fram" ett annat svar löd: "Fina och Roligare än 'vanlig konst'." Någon annan svarade lite mer skeptiskt: "Lite konstiga, vissa förstod jag inte 'konsten med'." "Häftiga", "fashinerande" och "fräcka" hör också till de vanligare svaren. Ett svar löd: "Det var absurda bilder tycker jag. Alla var väldigt kalla, ruggiga och hemska."

2) *Vilken/Vilka bilder eller konstnärer var mest spännande, tyckte du? Och varför?*

3) *Vilken/Vilka bilder eller konstnärer var minst spännande, tyckte du? Och varför?*

Svar på fråga 2 och 3: (Fler än ett svar per elev)

	<u>Mest</u>	<u>Minst</u>
Dorota Lukianska, <i>Utan titel</i> , (1997)	6	2
Santiago Sierra, <i>Mura cerrando un espacio/Mur som stänger ett utrymme</i> , (2003)	2	10
Maria Lindberg, <i>Mating Tables</i> (2002) och <i>En flugas sista färd</i> , (2002)	1 resp 0	6 resp 3
Mikel Lundberg, <i>Förslag till ny tideräkning</i> , (2000)	0	0
Patricia Piccinini, <i>The young family</i> , (2002-2003)	10	1
Joana Vasconcelos, <i>A Novia/Bruden</i> , (2001)	4	4
Christian Andersson, <i>9 was 6 if</i> , (2005)	4	4
Monica Bonvicini, <i>Stonewall III</i> , (2002)	0	1
Charlotte Gyllenhammar (flertal bilder)	20	6
Catti Brandelius (ljudfil och bilder)	1	2
De flesta/ Alla	2	1
Ingen	1	0
Kommer ej ihåg/Vet ej	3	10
Inget svar	8	11

Frågorna som mer specifikt gällde bilderna av verken som visades, hade mer varierande svar. Ett större antal valde att stå över i dessa två frågor än i första frågan som gällde det totala materialet. Men de som svarade hade istället fler förslag och fler åsikter. Relativt få elever vidareutvecklade orsaken varför de tyckte mest eller minst om verken. De bilder som väckte mest reaktioner ur materialet, *Vadå samtidskonst- Introduktion till samtidskonst för lärare* (2007) var utan tvekan: Dorota Lukianska, *Utan titel*, (1997), Patricia Piccinini, *The young*

family, (2002-2003) och Santiago Sierra, *Mura cerrando un espacio/Mur som stänger ett utrymme*, (2003).⁷³ De två förstnämnda verken för att, de enligt eleverna, var de *mest spännande* och det sistnämnda, för att det var det *minst spännande*.

Bevis på elevernas vilja att nämna *The young family*, (2002-2003), som det mest spännande verket kan också visa sig i deras uppfinningsrikedom i att namnge verket som till exempel: "Blandningen mellan åsna, gris och människa", "Djuråsnan", "Skulptur med mysko varelse med valpar", "Grisåsnemänniskan", "Människohunden", "Människognun", "Det missbildade djuret". Detta verk väckte helt klart mest reaktioner även i klassrummet. Verket visades med tre bilder i materialet.⁷⁴ Några svar på frågan, varför, de tyckte att den var mest intressant, var: "Den väckte så himla många känslor", "för att man blev skakad när man såg den", den var söt" och "Grisen var en häftig idé".

Utan titel, (1997), fick oftast namnet av typen, *Foten med röda naglarna*. Verket väckte också den mycket reaktioner i klassrummet och var den först presenterade bilden i materialet.⁷⁵ Om denna bild skrev en elev att "Man drogs till den direkt". *Mura cerrando un espacio/Mur som stänger ett utrymme*, (2003) väckte minst reaktioner i klassrummet men följdes av mest frågor om vad bilderna egentligen föreställde och eleverna undrade vad de skulle titta på. Detta visade också deras svar exempel på: "Den spanska skylten", "Den som bara spanjorer fick komma in i", "Den där spanska som gjort muren, helt enkelt inte så kul att titta på" "Muren eller vad det var?", "Han som tagit kort på de Spanska husen", " Typ hus eller dörren, fick ingen fantasi vad det skulle föreställa".

Det andra bidraget i kategorin minst spännande var, Maria Lindbergs *Mating Tables* (2002) Svaren innehöll några formuleringar, som till exempel: "De 2 älskande borden- det är inte konst!" "Borden som parade sig, den var så enkel och lite löjlig tycker jag.". Dessa två svaren visar ändå att eleverna snabbt gett bordet en laddning genom sättet de var placerade på. De som fick positiva men i sammanhanget ljumna reaktioner var: Joana Vasconcelos *A Novia/Bruden*, (2001) den blev mest kallad för *Tampongkronan*. Några formuleringar som kom fram genom enkäten var: "Ljuskronan med tamponger var grym! Jag gillar när konstnärer tar fram tabubelagda saker i ljuset.", "Det var najs att kunna göra något så vackert av något ovackert".

Mitt eget bifogade material fick också reaktioner men blev svårare att mäta.⁷⁶ Gyllenhammar representerades av ett större antal bilder på verk. Hennes bilder fick flest röster i frågan om *mest spännande bilder*, men då baserades detta resultat också på flest visade bilder.

Brandelius fick stå för det enda inslaget av bild och ljudbaserat material, vilket även det, blev svårt att utvärdera. Brandelius fick lite elevreaktioner i sammanhanget. Mitt adderade material kan eventuellt bidragit till att fokus inte hamnade på de ursprungliga materialet lika mycket som det inledningsvis var tänkt. För lektionsupplägget var det berikande, men i summeringen av enkätsvaren tog mitt adderade material stor plats.

3.4.3 Fråga 4-5. Åsikter om projektet

4) *Vad tyckte du om gestaltungsövningarna? (siluetterna eller gipsgjutningen)*

⁷³ Sandberg &Udd, 2007.

⁷⁴ Sandberg &Udd, 2007.

⁷⁵ Sandberg &Udd, 2007.

⁷⁶ De Salvo et al, 2004 ; <http://www.illermagasin.se/program/iller14/>

5) Vad tyckte du om hela samtidskonsttemat? Saknades något?

Svar på fråga 4:		Svar på fråga 5:	
Roligt/Skoj/ok/kul	25	Kreativt/Kul/intressant/Bra	14
Jättekul	11	Annorlunda/Udda/Nytt	12
Annorlunda	4	Ok	4
Kreativa/uttrycksfulla	3	Tråkigt/Segt	7
Tråkigt/ Inte roligt	2	För snabbt	1
Som vanliga lektioner	1	För mycket	1
Barnsligt	1	Inget saknades	4
Vet ej	1	Vet ej	4
Inget svar	5	Inget svar	6

Det visade sig att de allra flesta som hade svarat på enkäten var positivt inställda till samtidskonsttemat som helhet. Här är några åsikter från enkätsvaren: "Det var roligt med nytt, inte bara vanlig 'måla'." "Jättekul och lärorikt. Intressant att något enkelt kan bli så bra." "Båda övningarna var kul, är roligt när man får möjlighet att arbeta tillsammans." "Inget man brukar lära sig om". "En ny tidsepok vi inte jobbar mycket med." "Roligare än vanlig bild". Vissa uttryckte att den så kallade teoretiska delen med bildvisningen blev för långrandig, "lite segt att sitta så länge och lyssna", "För mycket, Oj vad långa förklaringar för något så simpelt".

3.4.4 Fråga 6-7. Elevernas definitioner av- och attityder till samtidskonst

6) Vad är samtidskonst, enligt dig?

7) Tycker du att samtidskonst är intressant? Om JA- Varför? Om NEJ- varför?

Svar fråga 6:		Svar fråga 7:	
Komplicerat	1	Ja	31
Konstigt/Skumt/Udda/Speciellt/Ny form av konst	9	Nej	7
Man får vänja sig	1	Både och	8
Provocerande/Deltagande/Konst för att påverka	9	Sådär	2
Om samhället/Globalisering	3	Vet ej	2
Speglar vardag /Idag/Över allt/Vardagliga ting / Allt	10	Inget svar	3
Idé	2		
Dagisarbete/Flum	2		
Intressant	1		
Framtidskonst	1		
Olika konst från olika tider	1		
Konst som konst	1		
Konst med budskap	1		
Ok	1		
Vet ej	2		
Inget svar	8		

Utifrån projektets innehåll fick eleverna svara på vad samtidskonst var, enligt dem själva och vad de tyckte om samtidskonst. Det visade sig att, de flesta hade skapat sig en positiv inställning till samtidskonsten, men det fanns många exempel på skepsis. I deras definition så visar svaren på att det handlar om en "ny konstform" där den är skum eller udda. "Speciell konst som skiljer sig. Det krävs tankar och man behöver ibland vänja sig". De som hade en

positiv syn hade också snappat upp några av samtidskonstens grepp: ”idén”, ”samhället” och ”provokation”. Några hade mer kreativa formuleringar angående definitionen av samtidskonst: ”Dagisarbete med tanke bakom” eller ”Konstig konst” eller ”Något som händer samtidigt.”

Avslutningsvis gjordes en sammanställning av elevernas svar på åsikter om samtidskonst. Det visade sig även här att över hälften var positivt inställda och tyckte att det var intressant. ”Ja, alla kan göra det om man har en idé och det för mig är väldigt spännande” eller ”Ja, för att den är obegränsad och man kan tolka den hur man vill”. Här framkom också en ambivalens som bestod av svar av typen: ”Både och, vet inte så mycket om det” eller ”Det kan vara häftigt men samtidigt kan det vara fult”, ”Vissa verk är intressanta men ofta känns det bara konstigt och meningslöst”. De som var negativt inställda hade svaret att det helt enkelt inte var kul eller att de inte överhuvudtaget brydde sig om konst. Ett svar löd: ”Jag tycker att det känns som alla kan göra det. Därför känns det inte så speciellt” ett annat löd: ”Nej, det är bara att ställa upp något och ha en bra förklaring.”

För att få en möjlighet att diskutera några av mina resultat, utifrån min undersökning och bakgrunden till sammanställandet av materialet *Vadå samtidskonst?- Introduktion tillsamtidskonst för lärare*. (2007)⁷⁷, tog jag kontakt med Göteborgs Konsthall och Elisabet Udd. Hon tipsade mig om ett nytt och liknande material som höll på att framställas vid Bohusläns museum av Karin Lundmark. Här följer två textdelar utifrån telefonsamtal med Udd respektive Lundmark:

3.5 Samtal med Udd, Göteborgs Konsthall

Elisabet Udd är intendent för pedagogik och program vid Göteborgs konsthall och tillsammans med Sandberg står som redaktörer för materialet *Vadå samtidskonst?- Introduktion tillsamtidskonst för lärare*. (2007).⁷⁸ Enligt Udd var syftet med samtidskonstmaterialet att det skulle vara en igångsättare för lärare, att det skulle visa på vilken typ av frågor man kan ställa sig inom samtidskonsten. Även den ovana läraren skulle kunna arbeta med bilderna. De har sett en problematik i materialets tvådimensionella form och hänvisade till materialets inledande textstycke där det står: ”Fotodokumentation gör naturligtvis inte verken rättvisa. Vi vill därför ta tillfället i akt att uppmuntra dig till att ta med eleverna och se konst i verkligheten.”⁷⁹ Hon säger att orsaken till att materialet enbart fick en tvådimensionell form berodde på att sammanställandet var enormt resurskrävande. Det fanns varken tid eller ekonomi för att vid tillfället finna en annan form. Hon framhöll dock att om ett liknande material skulle produceras i framtiden, så borde man addera både ljudkonst och rörlig bild. Enligt Udd var inget nytt material planerat i den närmaste framtiden då på grund av tids- och resursbrist.

De hade fått relativt lite respons på materialet, enbart en del korta kommentarer. De verken som min undersökning fick fram som de mest tongivande kunde hon också se som de som givit flest reaktioner i andra sammanhang. Hon hade dock inte uppfattat Santiagos Sierras verk *Mura cerrando un espacio/Mur som stänger ett utrymme*, (2003) som svårförståeligt.

⁷⁷ Sandberg & Udd, 2007

⁷⁸ Elisabet Udd, telefonsamtal, (2008-05-19), Sandberg & Udd, 2007

⁷⁹ Sandberg & Udd, 2007.

Hon kommenterade även elevers eventuella svårigheter att ta till sig materialet, speciellt högstadiel elever kunde visa motstånd inför bilderna. Detta på grund av denna åldersgrupps identitetssökande där det handlar om grupstryck och där det gäller att platsa in.

3.6 Samtal med Lundmark, Bohusläns museum

Karin Lundmark är konstpedagog vid Bohusläns museum.⁸⁰ Hon håller på att sammanställa ett undervisningsmaterial i samtidskonst. Detta planeras vara klart till hösten 2008. Hon förklarade att detta material bygger på samma idé som Konsthallens samtidskonstmaterial, alltså visuellt material med fakta om verken och konstnärerna samt en bifogad lärarhandledning.⁸¹ Det skall bestå av åtta verk varav ett är en del av en konstfilm. Enligt Lundmark så är konstnärerna mer eller mindre etablerade men representativa och tydliga exempel för samtidskonsten. Materialet är uppbyggt runt en metodik som forskaren Ann Pihlgren förespråkar, nämligen *Det sokratiska samtalet*⁸². Denna metodik består av ett sätt att ställa frågor och fungerar i många sammanhang, så också inom konstpedagogik, enligt Lundmark.

Härmed har jag i detta kapitel gjort en översiktlig sammanställning av enkätfrågorna som eleverna svarade på och tagit upp samtal som ingick i min metod. Jag önskar nu övergå till min analys av detta resultat, min upplevelse av projektet samt ge en bredare syn på samtidskonsten och dess roll i skolan och samhället. Detta utifrån forskningsresultat och annat redan presenterat material.

⁸⁰ Karin Lundmark, telefonsamtal, (2008-05-19).

⁸¹ Sandberg & Udd, 2007.

⁸² Ann. Pihlgren, forskare vid Lärarhögskolan i Stockholm samt rektor på Freinetskolan Mimer i Norrtälje. En artikel om Pihlgren och det Sokratiska samtalet finns på:
<http://www.hogskolan.net/main.asp?ArticleID=48726&CategoryID=4510&ArticleOutputTemplateID=184&ArticleStateID=2> (2008-05-19)

4 Analys och diskussion

I följande avsnitt görs en analys av projektet utifrån enkätresultatet, min egen upplevelse och tidigare redovisat litteratur- och forskningsmaterial. Jag redovisar och diskuterar svaren och deras värde. Utifrån min inledande frågeställning, Vilken roll kan samtidskonsten få i gymnasieskolan? och delfrågorna i mitt syfte belyser jag några för studien viktiga slutsatser.

4.1 Analys av projektet

Projektet i samtidskonst i sin helhet fungerade på ett överraskande positivt sätt. Frågeenkäten och min upplevelse av klassituationerna stämde i detta fall överens. Majoriteten tyckte att projektet i samtidskonst var kul och intressant vilket också var min egen uppfattning. Gestaltungsövningarna skapade energi och kreativitet. Enligt enkäten så uppskattades faktiskt det snabba resultatet och känslan av gruppövning. Det märktes att gruppdynamiken ledde till diskussioner och utvecklande resultat. De blev ofta tvugna att samarbeta i de olika delmomenten, gällande ställningstaganden om vilken kroppsställning de skulle inta eller vilket handuttryck som de ville stå för. Gipsgjutningen krävde dock en hel del lärarhandledning och mycket städning, då materialvalet (gips och lera) får egenskapen att sprida sig. Det var två intensiva pass som hade behövt lite mer tid enligt elevernas respons och min egen uppfattning.

En för sammanhanget viktig iakttagelse gjordes vid valet av kroppsställning i samband med siluettövningen, då en flicka lade sig med halva kroppen utanför pappret. Det visade sig att hon inte var bekväm med denna övning. Hon såg inte resultatet som en karta av siluetter, utan en individuell kroppsform. Jag hade inte räknat in att kroppsuppfattning alltid är relativt, helst i ungdomsåren då det kan kopplas till något svårt eller till och med smärtsamt. Detta är ett exempel på hur fel det kan bli vid denna typ av övningar och visar på, vikten av att man som lärare, är vaken, närvarande och informerande. Att arbeta med kroppen och med kroppsuttryck kan annars bli direkt meningsskapande och är lätt att koppla till elevernas egen kreativitet och närmiljö.

4.2 Analys av materialet

I planeringsstadiet var min föreställning att bildmaterialet ur *Vadå samtidskonst- Introduktion till samtidskonst för lärare* (2007), var för avancerat för eleverna att ta till sig, att det skulle skapa motstånd och att de goda diskussionerna inte skulle uppstå.⁸³ Det visade sig istället att det ledde till många och livliga diskussioner i elevgrupperna. Den textbaserade lärarhandledningen, som bifogades till bildmaterialet innehöll god information om konstnärerna och verken samt bra förslag till diskussionsfrågor. Inför redovisningen av enkätsvaren fann jag dock att mitt inledande resonemang, att addera eget material (Gyllenhammar och Brandelius), försvårade hanteringen och tydligheten.⁸⁴ För lektionsupplägget var det berikande, men i summeringen av enkätsvaren tog mitt adderade material stor plats.

Bilder som jag ansåg svårast att förstå eller föra resonemang kring, blev tvärtom de mest tongivande i sammanhanget. Som till exempel Dorota Lukianskas, *Utan titel* (1997), "Foten

⁸³ Sandberg & Udd, 2007.

⁸⁴ De Salvo et al, 2004 ; <http://www.illermagasin.se/program/iller14/>

med röda naglarna” som jag inledningsvis ville välja bort. Även Patricia Piccinini, *The young family* (2002-2003), ”Grisåsnemänniskan” ledde till livliga diskussioner. Min slutsats av detta är att de två bilderna tog upp ämnen som verkligen berör eleverna och som är aktuella i deras begreppsvärld och övriga lärandemiljö. Dessa två verk hade en nära koppling till populärkulturen och dess estetiska språk vilket tonåringar har stort utbyte av.

En negativ aspekt av materialet kan vara dess tvådimensionella form, då ett stort antal av verken var i sin ursprungsform rörliga eller tredimensionella konstverk. Detta ledde till att jag i mitt urval, valde bort material som till exempel, bestod av foton ur en film. Det kräver mycket av läraren att förklara en film för elever utan att visa någon del av filmen. Denna problematik kommenterade även Udd, men sa att orsaken till detta var resurs och tidsbrist.⁸⁵ Ett annat exempel på den två dimensionella formens komplexitet såg jag i bilderna *Mura cerrando un espacio/Mur som stänger ett utrymme*, (2003). Enkätsvaren uttryckte att många elever ej förstod vad själva konstverket bestod av: ”Muren eller vad det var”. Självklart kan detta bero på att verket faktiskt var svårtolkat redan i sin ursprungsform men jag hade själv svårt att formulera en beskrivning av vad bilderna ville säga. Gällande detta verk hade Udd däremot inte fått några indikationer på att det skulle vara svårtolkat.⁸⁶

4.3 Gymnasieeleverna och samtidskonsten

I detta kapitel vill jag presentera mitt resonemang kring elevernas inställning till samtidskonsten, utifrån detta projektets förutsättningar.

Som resultatet visar, så är elevernas inställning generellt sett positiv till samtidskonsten. Jag hade föreställt mig att, vi i diskussionerna skulle stöta på mer motstånd i resonemangen kring samtidskonst. Enligt min förförståelse så innebär tonårstiden mycket identitetssökande och osäkerhet och skulle kunna utgöra ett hinder i resonemangen, eftersom bilderna krävde en viss begreppsvärld och ställde relativt stora och avancerade frågor. Udd hade erfarenheten att högstadiееlever kunde visa motstånd emot samtidskonstbilderna, på grund av den starkt identitetssökande karaktären i åldersgruppen.⁸⁷

Utifrån min uppfattning i detta projekt så var de mer redo för dessa otraditionella bilder än jag förutsett. Dock visar resultatet på en ambivalens och en viss skepsis. För det första hade majoriteten av eleverna inte tidigare kommit i kontakt med samtidskonst i ett större sammanhang. Det är högst naturligt att ställa sig skeptisk till ett sammanhang som man möter för första gången. För det andra så skiljer sig samtidskonsten mycket ifrån de ”vanliga” konstnärliga uttryckssätten som eleverna vanligtvis möter i samhället och i skolan. Uttrycken, konstigt, absurt och äckligt, fanns representerade i enkätsvaren. Samtidskonsten lockar och provocerar fram reaktioner. Dess roll kan alltså bli att nå ut till gymnasieeleverna via de konstnärliga uttryckssätten, idéerna och frågeställningarna. Den bryter på ett radikalt sätt med konsttraditionen. Det är befogat och helt accepterat att tycka det är äckligt och fult, det kanske till och med är syftet. Men jag har en uppfattning av att eleverna *vill tycka att konst skall vara fint*. Ett exempel på detta kan vara reaktionerna över Maria Lindbergs bild *Mating tables* (2002): ”De 2 älskande borden- det är inte konst!”. Detta visar på hur eleven kopplar enkla vardagsting till något laddat, även om eleven inte gillar idén om att vardagsting kan bli konst, bara genom idén hur man presenterar dem. Det känns inte så speciellt för att ”alla kan göra

⁸⁵ Elisabet Udd, telefonsamtal, (2008-05-19).

⁸⁶ Elisabet Udd, telefonsamtal, (2008-05-19).

⁸⁷ Elisabet Udd, telefonsamtal, (2008-05-19).

det” som en annan uttryckte sig. Kan dessa yttranden vara ett bevis att eleverna tampas med en motsättning mellan ny och gammal konstsyn, som jag tog upp i kapitel 2.2, vid presentationen av materialets övergripande frågeställningar?⁸⁸ Jag uppfattade det som att eleverna hade ett oerhört behov av att diskutera runt denna motsättning.

Dagens ungdomar överöses av bilder och intryck som de snabbt skall bearbeta och ta ställning till och teknikens utveckling far framåt. Samtidskonsten rör sig i dessa vatten och använder arbetssätt och frågeställningar som berör ungdomar. Men det handlar om att man ibland behöver *vänja sig* enligt ett enkätsvar vilket är en sund insikt. Men det gäller att den samtida konstens möjligheter når ut till eleverna.

4.4 Lärarrollen och samtidskonsten

I detta kapitel vill jag presentera ett resonemang om lärarrollen i relation till samtidskonstens roll i dagens gymnasieskola. Vad krävs av en lärare som vill arbeta med samtidskonst i gymnasieskolan? Enligt läroplanen *Lpf 94*, är skolans huvuduppgifter bland annat att ”bidra till elevernas allsidiga utveckling” och att de skall kunna ”orientera sig i en komplex verklighet med stort informationsflöde och snabb förändringstakt.”⁸⁹ Här finns ett krav på att man skall ge eleverna verktyg och infallsvinklar för hur de skall tolka och röra sig i sin samtid. Då kan samtidskonsten få en stor och viktig roll eftersom den innefattar dessa områden.

Men om det är så som Aulin-Gråhamn påstår, att det i skolan finns en ”outtalad modernistisk syn på barnet, lärandet och konsten, trots att vi lever i en senmodern samtid.”, så kan det finnas vissa hinder.⁹⁰ Även *NU-03*, visar att, ”Bildämnet tycks vara ’fast’ i en tradition av bildframställning och fritt skapande.”⁹¹ För att en lärare skall kunna se fördelarna att arbeta med samtidskonst i gymnasieskolan så krävs främst att han eller hon har satt bild- och formämnet i relation till skolans övriga ämnen och frigjort sig ifrån traditionen av ”den stängda klassrumsdörren”, alltså att på egen hand och utan insyn, undervisa sina elever.⁹² Det krävs vidare att läraren har gjort upp med sin konstsyn. Det kan hända att man tillhör den skara pedagoger som Vilks och Schibli säger, ”är oförmögna att se konsten från ett vidare perspektiv och inte bara ur modernismens konstsyn.”⁹³ Då är det självklart svårt att se fördelar att använda en konst i undervisningen som bryter på ett radikalt sätt med konsttraditionen. Eller så hör man kanske till kategorin som de kallar, ”Den liberala kompromissen”, som håller dörren öppen för de båda riktningarna. Eleverna kan eventuellt tillhöra kategorin, ”Övrig del av konstvärlden”. Denna kategori, bryr sig mindre om det handlar om modernism eller socialkritik men som är enligt Vilks och Schibli, en stor och viktig del.⁹⁴

I samtidskonsten ingår mycket av det som kallas populärkultur. Det finns en tendens inom skolan att motarbeta mediernas makt och ungdomars relation till populärkultur. I Perssons och Thavenius modell står skolan i god kontakt med de traditionella kulturbärarna men har svårt att samarbeta med nya marknadskrafter. Samtidskonsten däremot samverkar med

⁸⁸ Sandberg & Udd, 2007.

⁸⁹ Skolverket, 2008, *Lpf 94*.

⁹⁰ Sandberg, 2007, s. 90.

⁹¹ Skolverket, *NU-03*, 2004, s. 39.

⁹² Folkesson et al., 2004, s. 62.

⁹³ Vilks & Schibli, 2005, s. 190.

⁹⁴ Vilks & Schibli, 2005, s. 27.

populärkultur, reklam och andra nya marknadskrafter.⁹⁵ Vilks och Schibli påpekar verkligen att man inte skall förringa mediers inflytande i relationen mellan konsten och publiken.⁹⁶ Publiken i detta fall kan vara elever och lärare. I *Lpf 94* står det att skolan måste ”fortlöpande ifrågasätta undervisningsmål och arbetsformer och pröva nya metoder.”⁹⁷ Här har samtidskonsten mycket att tillföra skolan då den är i ständig förändring. Samtidskonstens roll skulle kunna bli att sammanföra skolan med nya kulturbärare som innebär nya arbetsformer och metoder. Här krävs dock att man slutar att motarbeta populärkultur och eller kulturer som inte passar in i skolstrukturen och istället, anpassa skolstrukturen till de nya strömningarna.

Jag har i min beskrivning av projektet nämnt att det krävdes kontroll över tekniken. Ett faktum är att samtidskonsten ofta behövs visas med digitala medel, där kanske rörlig bild eller ljud skall till. En lärare i dagens gymnasieskola skall inte behöva känna motstånd och välja bort denna form av teknik i sin undervisning på grund av okunskaper inom detta område. Enligt den *Nationella utvärderingen av grundskolan 2003*, så uttrycker grundskolelärarna en brist på utrustning men också en brist på kunskap för att använda datormediet.⁹⁸ Handlar det endast om brist på kompetens kan man ta eleverna till hjälp. De är ofta väl bevandrade inom det digitaliserade området.

En ytterligare aspekt på vad som krävs av en lärare i den nutida gymnasieskolan, är att se värdet i demokratiska diskussioner. I *Lpf 94* står att skolan skall ”uppmuntra skilda uppfattningar och uppmuntra att de framförs.”⁹⁹ Samtidskonstens breda tolkningsbarhet ligger i linje med dagens diskussion om arbete med demokratisk kompetens och demokratiska värden. Som Carlgren uttryckte det, Den har ”många bottenar och få sanningar”.¹⁰⁰ Samtalen måste få en viktig roll i all undervisning Som Aulin-Gråhamn påstår så är ”Den sociokulturella kunskapssynen är helt klart dominerande inom den pedagogiska retoriken idag, men den genomsyrar inte alltid skolverksamheten.”¹⁰¹ I enkäten framkom att vissa tyckte det blev ”för mycket diskussioner om något så simpelt”. En orsak till denna kommentar kan vara att eleverna är ovana att prata om konst i större sammanhang. Enligt det sociokulturella perspektivet så får man genom samtalen, redskap i sitt lärande eller som Mead uttrycker det, man sig ”att inta andras perspektiv”.¹⁰² Det är viktigt att läraren ser fördelar med ett stundtals pratigt klimat, där allas röster får bli hörda. Lärarrollen kräver många kompetenser. Det gäller att se vilka redskap som finns att ta till i sin undervisning. Samtidskonstens roll kan vara att öppna för många kreativa lärandesituationer.

Jag har härmed analyserat mitt projekt och det resonemang som har förts i studien. Jag vill avsluta med några slutord och att lyfta ett förslag till vidare forskning inom ämnet, Samtidskonst i skolan.

⁹⁵ Persson & Thavenius, 2003, s. 140.

⁹⁶ Vilks & Schibli, 2005, s. 27.

⁹⁷ Skolverket, 2008, *Lpf 94*.

⁹⁸ Skolverket, *NU-03*, 2004, s. 38.

⁹⁹ Skolverket, 2008, *Lpf 94*.

¹⁰⁰ Carlgren, *Samtidskonsten i lärandet*, (2008-04-10)

¹⁰¹ Sandberg, 2007, s. 90.

¹⁰² Dysthe, 2003, s. 119

4.5 Slutord

Med några avslutande rader vill jag uppmuntra läraren att använda sig av samtidskonst i skolan. Skolans miljö är full med förpliktelser och arbetsuppgifter, föjdaktligen finns det inte alltid den tiden och energin som krävs i större projektformer. Men man behöver inte alltid arbeta i de stora ämnesövergripande projekten med samtidskonst man kan använda samtidskonsten i det lilla formatet och istället hålla ett ständigt resonemang vid liv i klassrummen. Håller man kontakt med muséerna som arbetar med samtidskonst, så har man en ständig möjlighet till uppdatering. Jag tror att samtidskonsten leder till ett roligare och mer levande arbetsklimat både för läraren och eleven, då den inbjuder till många kreativa uttryck och samtal. Samtidskonstens form passar bra i arbetet med ungdomar och gör dem redo för det samhälle som de lever i eller som väntar dem.

4.6 Förslag till vidare forskning

För framtida forskning och utveckling av Bild- och formämnet så ser jag gärna mer av den samtida konstens uttryck. Jag uppfattar ett behov av fler didaktiska exempel på undervisningsformer inom ämnet. Ett förslag är att satsa mer resurser i samband med *Göteborgs Internationella Biennial för samtidskonst*. Detta är ett ypperligt tillfälle att ge möjlighet till utveckling av undervisningsmaterial, som skulle kunna nå ut till skolorna i större omfattning än hittills. Kanske kan ett liknande material som jag använt i min undersökning framställas efter varje biennial, så att det finns möjlighet till diskussion och reflektion efter biennialbesöket, i skolorna. Då måste förstås politikerna i framtiden öka resurserna till Biennalen.

5 Sammanfattning

Detta examensarbete består av ett projekt i samtidskonst som utfördes våren 2008, på en gymnasieskola i en angränsande kommun till Göteborg. Syftet med min studie har varit att analysera projektet och det tillhörande materialet. I min studie har jag genom en frågeenkät utvärderat elevernas syn åsikter om projektet och deras syn på samtidskonsten. Min huvudfråga har varit: Vilken roll kan samtidskonsten få i gymnasieskolan? Med hjälp av tidigare forskning och annat material har samtidskonsten satts in i ett sammanhang då med utgångspunkt i konstvärlden, samhället och slutligen i skolans värld. Resultatet av utvärderingen visade att, eleverna var generellt positivt inställda till samtidskonstprojektet. Det framkom dock vissa tveksamheter inför samtidskonstens uttrycksformer och frågeställningar. I projektet skapades många goda lärandesituationer i form av diskussioner och gestaltningar. Samtidskonst i undervisning går väl ihop med den sociokulturella kunskapssynen, då samtidskonst ofta inbjuder till diskussioner. Samtidskonstens roll är att ifrågasätta sin samtid vilket enligt mina källor går emot den rådande konsttraditionen på många vis. Den modernistiska synen är den dominerande i konstvärlden, men också i skolans värld. Detta kan vara en av orsakerna till det eventuella motstånd som finns inför samtidskonsten i samhället och följdaktigen även i skolan. Förutsättningarna för samtidskonstens existens i dagens skola, kan ha att göra med lärarens inställning. till lärarrollen, till bild- och formämnet och till den egna konstsynen.

6 Källförteckning

Allgårdh, Sophie. & af Malmborg, Estelle. (2004), *SVENSK KONST NU- 85 konstnärer födda efter 1960*, Stockholm: Wahlström & Widstrand

De Salvo, Donna., Gyllenhammar, Charlotte., Jensner, Magnus., Nilsson, Håkan., & Zetterström, Margareta. (2004), *Charlotte Gyllenhammar*, Stockholm: Carlssons Bokförlag

Dysthe Olga (Red), (2003), *Dialog samspel och lärande*, Lund: Studentlitteratur

Esaiasson, Peter., Gilljam, Mikael., Oscarsson, Henrik., & Wängnerud, Lena. (2007), *Metodpraktikan*, Stockholm: Norstedts Juridik AB

Folkesson, Lena., Lendahls-Rosendahl, Birgit., Längsjö, Eva., & Rönnerman, Karin. (2004) *Perspektiv på skolutveckling*, Lund: Studentlitteratur

Malmquist, Karin. & Olof-Ors, Matilda. (Red), (2005), *Samtidskonst för lärare och andra intresserade*, Stockholm: Lärarförbundets förlag

Nationalencyklopedin, (1995), Bra Böckers förlag: Höganäs

Persson, Magnus. & Thavenius, Jan. (2003), *Skolan och den radikala estetiken*, Rapporter om utbildning, nr1/2003, Malmöhögskola, Malmö

Sandberg, Eva-Lotta. (2007), *Give Me 5- Ett modellskapande konstprojekt med konstnärer i skolan*, Västra Götalandsregionen:Konstkonsulenterna

Vilks, Lars. & Schibli, Martin. (2005), *Hur man blir samtidskonstnär på tre dagar: handbok med teori*, Nora: Nya Doxa

Wood, Paul. (2002), *Konceptkonsten*, Sverige: Förlaget Sören Fogtdal

CD-rom:

Sandberg, Eva-Lotta. & Udd, Elisabet., Göteborgs konsthall och Konst – och kulturutveckling i Västra Götalandsregionen, (2007), *Vadå samtidskonst?- Introduktion till samtidskonst för lärare*, Lund: Studentlitteratur

Internetkällor:

Bohuslänsmuseum: www.bohusmus.se

Malmö högskola: www.mah.se

Artikel om Ann Pihlgren och det Sokratiska samtalet:

<http://www.hogskolan.net/main.asp?ArticleID=48726&CategoryID=4510&ArticleOutputTemplateID=184&ArticleStateID=2>

Pdf av *Skolan och den radikala estetiken* Persson Magnus & Thavenius Jan, Rapporter om utbildning, nr1/2003, Malmöhögskola, Malmö, <http://hdl.handle.net/2043/1446>

Artikel av Maria Carlgren, konstkonsulent i Västra Götaland och projektledare för S.O.S-Samtidskonsten och skolan, *Samtidskonsten i lärandet*, <http://www.konstkonsulent.net/sos>

Skolverket, (2004). Nationella utvärderingen av grundskolan 2003- *Sammanfattande huvudrapport. (NU-03)*
<http://www.skolverket.se/publikationer?id=1362>

Skolverket, (2008), *1994 Års läroplan för de frivilliga skolformerna (Lpf 94)*
<http://www.skolverket.se/sb/d/471/url/0068007400740070003a002f002f00770077007700340>

Skolverket (2008), kursplan för ES- *Estetiska programmet*,
<http://www3.skolverket.se/ki03/rub.aspx?infotyp=34&skolform=21&sprak=sv&id=0...>

Skolverket (2008), kursplan för ESV1201- *Estetisk verksamhet*.
<http://www3.skolverket.se/ki03/info.aspx?infotyp=8&skolform=21&sprak=sv&id=E...>

Skolverket (2008), Kursplan för *KUH1205- Nutida konst*
<http://www.3skolverket.se/ki03/info.aspx?infotyp=5&skolform=21&sprak=sv&id=31...>

Charlotte Gyllenhammar, *Minnesmonumentet över Raoul Wallenberg*, (2007)
<http://www5.goteborg.se/prod/kultur/kulturförvaltningen/dalis2.nsf/vyPublicerade/46...>

Iller podradio, intervju med Catti Brandelius:
<http://www.illermagasin.se/program/iller14/>

Dorota Lukianska: www.dorotalukianska.com

Santiago Sierra: www.santiago-sierra.com

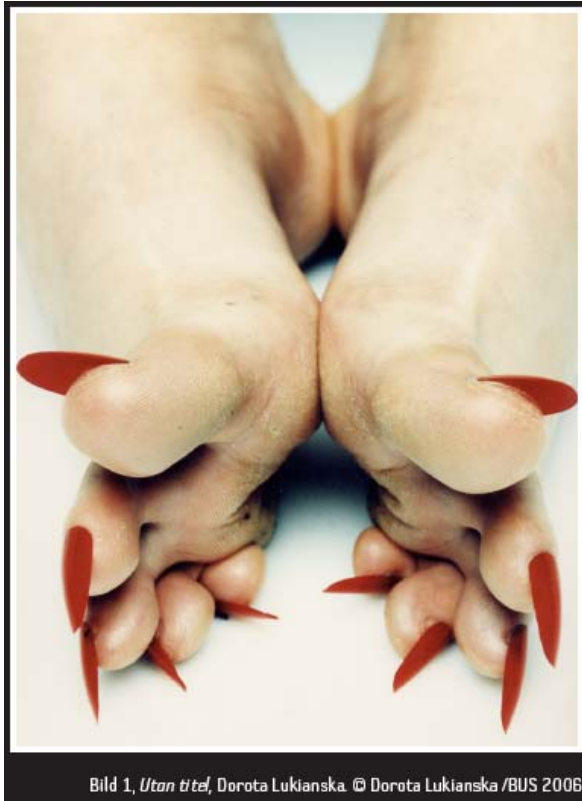
Mikael Lundberg: www.mikaellundberg.se

Patricia Piccinini: www.patriciapiccinini.net

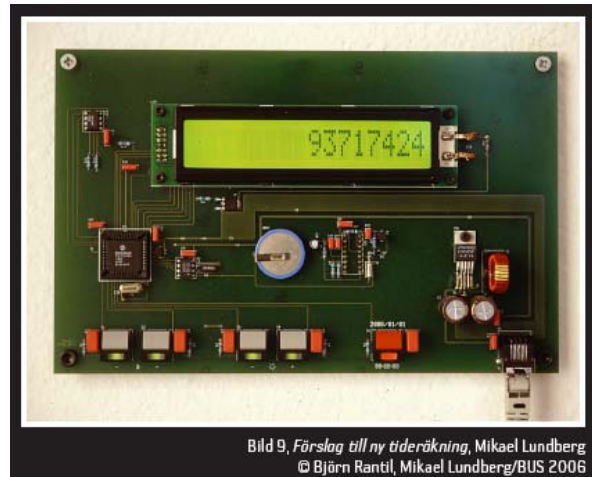
7 Bilagor

Bilaga 1

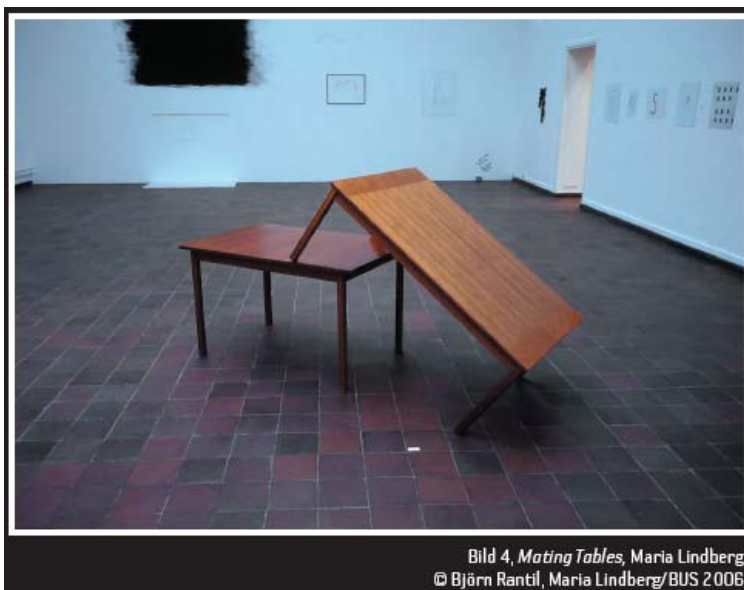
Samtliga bifogade bilder och text är tagna ur Sandberg, Eva-Lotta. & Udd, Elisabet,(2007), *Vadå samtidskonst- Introduktion till samtidskonst för lärare*. Lund: Studentlitteratur

Dorota Luianska, *Utan titel*, (1997)
Iscensatt fotografi, del av triptyk

Mikael Lundberg *Förslag till ny tideräkning*, (2000)
Digitalklocka, samarbete med Chalmers, Göteborg.

Maria Lindberg *Mating Tables* (2002)
Konceptkonst, två bord.

Patricia Piccinini, *The young family*, (2003), bild 1 av 3.
Installation (silikon, akryl mänskligt hår, läder, trä) 80 x 150 x 110 cm

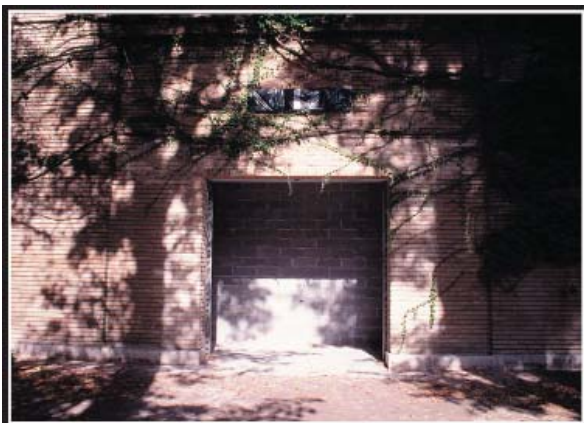

Bild 2, *Muro cerrando un espacio/Mur som stänger ett utrymme*,
Santiago Sierra © Katarina Nitsch, Santiago Sierra 2006 /BUS 2006

Bild 3, *Muro cerrando un espacio/Mur som stänger ett utrymme*,
Santiago Sierra © Katarina Nitsch, Santiago Sierra 2006 /BUS 2006

Santiago Sierra, *Muro cerrando un espacio/ Mur som stänger ett utrymme*, (2003) (två ihopsatta bilder)
Konceptkonst/ installation (tegelstenar, skylt, vakter)

Bild 22, *Stonewall III*, Monica Bonvicini
© Ann-Sofi Roxhage, Monica Bonvicini/BUS 2006

Monica Bonvicini, *Stonewall III*, (2002)
Installation (galvaniserat stål, kedjor, säkerhetsglas.)

Bild 18, *A Novia/Bruden*, Joana Vasconcelos
© Elisabet Udd, Joana Vasconcelos/BUS 2006

Joana Vasconcelos, *A Novia/Bruden*, (2001), Bild 1 av 2.
Objekt (rostfritt stål, 14000 tamponger)

Bild 20, *9 was 6 if*, Christian Andersson © Ann-Sofi Roxhage, Christian Andersson/BUS 2006

Christian Andersson, *9 was 6 if*, (2005)
Installation (kopparplattor, metallrör, värmekänslig färg, värme/kylsystem)

Enkätfrågor

Tema: Samtidskonst

Linda Peterson, Göteborgs Universitet vt-08

Frågor om Lektionsinnehållet:

1. Vad tyckte du om bilderna som visades?
2. Vilken/ vilka bilder eller konstnärer var mest spännande, tyckte du? Och varför?
3. Vilken/ vilka bilder eller konstnärer var minst spännande, tyckte du? Och varför?
4. Vad tyckte ni om gestaltungsövningarna? (siluetterna eller gipsgjutningen)
5. Vad tyckte du om hela Samtidskonsttemat? Lektionerna? Saknades något?

Allmänna frågor om samtidskonsten:

6. Vad är samtidskonst, enligt dig?
7. Tycker du att samtidskonst är intressant? (Om JA-Varför? Om NEJ- varför?)
8. Känner du till någon samtidskonstnär? Vilken/Vilka?
9. Vill du arbeta med något konstnärligt i framtiden? (Om JA - vilken form?)

Bilaga 3

Sammanställning av Enkät svar, (Fråga 1 - 7), X=inget svar

1) Vad tyckte du om bilderna som visades?

intressant

vet inte

vissa var bättre än andra, men alla var intressanta

dom var coola

väldigt speciella och fräcka

intressanta

fula

intressanta

annorlunda, men intressanta, en del lite äckliga

de var häftiga

fräcka

De väckte tankar och känslor. Fick en att tänka i nya banor. Inspirerande.

Väldigt speciella och relativt äckliga

X

Bilderna var bra

De var fina och spännande, de flesta

Det var intressant

Vissa var väldigt konstiga. Men de flesta va balla

Det var okej, men inte min stil av konst

De var intressanta

Det var okey. Jag förstod inte varför du visade dem.

Det var intressanta och var bra exempel på vad samtidskonst är

Jag tycker att de flesta var ganska fascinerande. Jag gillar nytänkandet, att man fångar stora samhällsfrågor i sina verk.

Intressanta, har aldrig sett de förut

Intressanta, väcker känslor

Intressanta, blev förvånad vad mycket känslor och tankar en bild kunde få fram.

De var väl bra bilder, fick en bild hur samtidskonst kunde se ut.

Fina och Roligare än "vanlig" konst.

Okej

Ointressant

Vissa var äckliga, men det var kul att se lite så man förstod bättre vad samtidskonst var.

Lite konstiga, vissa förstod jag inte "konsten" med

Jag tycker dom var intressanta och bra. Väldigt inspirationsrika.

Intressanta och idéväckande.

X

Helt okej, vissa var finare än andra.

Lite udda men intressant

X

Vissa var Bra och vissa fattade man inte.

Dom var fina

Udda

Fina

Lite udda

Intressanta

En del var bättre och mer givande än andra
Det var bra bilder, man tänkte till när man såg dem.

X

Fräcka

Vissa var äckliga men vissa var fräcka

X

Fanns bra och dåliga

Det var väldigt absurda bilder tycker jag. Alla var väldigt kalla, ruggiga och hemska.

Dom fick en att tänka.

2) Vilken/vilka bilder eller konstnärer var mest spännande, tyckte du? Och varför?

Långa tånaglarna och blandningen mellan åsna, gris och människa

Den Svarta och vita stolen gav en bra helhet i bild

Gyllenhammarbilderna. Bilderna var väldigt olika de andra och man kunde inte riktigt bestämma vad de skulle säga

Kommer inte ihåg

X

X

Fötterna

”Spanska huset” Djuråsnan

X

Gyllenhammar, två stolarna och tamponglampan

Gyllenhammar barnen. Jag gillade barnbilderna för man tänkte väldigt mycket och de var vackra.

Stolarna som bytte färg

Trädet och borden

Trädet och bordet

Träd upp och ned

Skulptur av myske varelse med valpar

Kommer inte ihåg

X

Tampongkronan, för att det var najs att kunna göra något så vackert av något ovackert.

Tampongkronan, för att det är häftigt att använda annat material.

X

Huset som hade igenmurad entré, för att det var konst(igt).

Människoåsnan, för den väckte så himla många känslor.

Grisåsnemänniskan, den var läskig men man ville ändå kolla om man såg mer eller kolla ordentligt och se hur den såg ut,

Gyllenhammars hyllning till Raul Wallenberg, för att den var annorlunda skulpterad.

Inte det minsta spännande

Grismänniskan, för att man blev skakad när man såg den.

Wallenberg (Gyllenhammar)

Vet inte

Små barn (Gyllenhammar)

Foten med röda naglar och barnen (Gyllenhammar)

Människohunden. Det var så random

Gyllenhammar, mycket spännande och värda att fundera över.

Människognun, den var söt

Gyllenhammar

Kommer inte ihåg namn men Wallenberg var speciell (Gyllenhammar)
Den med Tårna och naglarna. Man drogs till den direkt.
Gyllenhammar, många bilder ”föremål” som väckte mycket känslor. Gillade fötterna med lösnaglar också.
Gyllenhammar, hon vrider och vänder på saker som man inte ”får”
Gyllenhammar, roliga idéer.
Ljuskronan med tamponger var grym! Jag gillar när konstnärer tar fram tabubelagda saker i ljuset.
X
X
Barnen (Gyllenhammar),
De flesta
Barn i lera (Gyllenhammar)
Barnen (Gyllenhammar) var mycket spännande men samtidigt skrämmande, Stolarna verkar jättefräcka
Tånaglar och grisen, mycket kreativ tanke. Grisen var en häftig idé.
De flesta
X
Den med trädet i stan
Dom med barnen och det missbildade djuret och trädet
Tjejen som ville vara som Evert Taube. Hon hade många underliga idéer.

3) Vilken / vilka bilder eller konstnärer var minst spännande, tyckte du? Och varför?

X
Människagrisbilden, motbjudande, för verklig.
Jag vet inte riktigt
Kommer inte ihåg
De små barnen (Gyllenhammar)
X
Den spanska skylten
Inga speciella
X
Vet ej
Vet inte
Väggen med kedjorna
Fötterna
Skylten
Skylten
Spanioren, tråkig.
Många, ex biets sista färd, den var inte en höjdare.
X
De små barnen, de bara satt där. (Gyllenhammar)
Dagisbilderna, tyckte att dom var läskiga. (Gyllenhammar)
Vet ej
De 2 älskande borden- det är inte konst!
Borden som parade sig, den var så enkel och lite löjlig tycker jag.
Hon med borden, den var tråkig! Tänk inte på något speciellt när jag såg den heller.
Den som bara Spanjorer fick komma in i.
Tycker inte konst/konstnärer är det minsta spännande.

Den med de två borden

X

Vet inte

Den där Spanska som gjort muren, helt enkelt inte så kul att titta på.

X

Hon som gjorde Evert Taube och den muren eller vad det var.

Han som tagit kort på de Spanska husen?

X

Vet ej

Vet ej

X

Arkitektur ex. Spanska entrén, tråkig, platt.

Alla var intressanta, i så fall ”bomben”

Cissi (Taube) var inte spännande mer skum

X

X

X

X

De ”döda barnen” var ingen hit. De såg så tråkiga ut.(Gyllenhammar)

Ingen speciell.

X

Resten Typ hus eller dörren. Fick ingen fantasi vad de skulle föreställa.

De barnen som låg på en platta. Dagiset tror jag att den hette. Den var fel proportioner.

Gyllenhammars miniatyrhus. Jag upplevde det som ganska fantasilöst och tråkigt.

Han som hade fotat en ingång till en visning. De var tråkiga bilder.

Borden som stod på varandra, (flugans sista färd)

Flugans sista färd. Borden som stod på varandra. Fötterna.

4) Vad tyckte ni om gestaltningsövningarna? (siluetterna eller gipsgjutningen)

Lite annorlunda, gör att det blir variation

Som vanliga lektioner

Gipset var roligast. Fick forma mer själv och se vad man trodde skulle bli bäst

Det var inte det roligaste, men det var väl okej

Roligt

X

Det var ok!

Skoj, kul med andra moment

X

Roliga!

Fina och uttrycksfulla

Jättekul och lärorikt. Intressant att något så enkelt kan bli så bra

Det var kul

Skojj

Skoj

Roligt

De var skoj

Gips: Roligt!

Båda övningarna var kul, är roligt när man får möjlighet att arbeta tillsammans

Roligt att gipsgjutningen var ganska fri,

Fick göra vad man ville.

X

Intressanta, roliga och lärorika

Väldigt roliga och lärorika övningar

Det var roligt. Det var väldigt roligt! Gipset var roligast

Gipsgrejen var roligast, men siluettgrejen var också ganska kul

Lite barnsligt

Tråkiga, ska vara mer samarbete

X

Vet inte

Kul

Kul

Udda å kul

Roligt och annorlunda

Roliga

Ganska rolig

Kul annorlunda

Roligt och kreativt

Mycket roligt båda två, man får använda händerna, jobba!

Gipset var roligast

Enkla inte så komplicerade ok.

Gipsgjutningen var jättebra! Det var roligt att använda sin egen kropp när man gör skulpturer, det blir som ett avtryck i sig.

X

Det var jättekul

Det var jätteroligt

Jätteroligt!

Det var roligt!

Roligt

Det var kul. Man var med varandra. Annars, så jobbar man sitt eget.

Det var roligt, det är något man inte har gjort.

Kul att testa på något nytt.

Gipsgjutningen var rolig

Dom var roliga

tråkig

5) Vad tyckte du om Samtidskonsttemat? Lektionerna? Saknades något?

X

Vet inte

Det var kul och intressant. Jag gör gärna något eget efteråt

Det var roligt med nytt, inte bara vanlig ”måla”

Det var bra genomgång

Inget saknades, fick bra uppfattning

Vet inte

Nej inte vad jag vet

X

Det var bra och intressant. Inget man brukar lära sig om

Det var lite segt att sitta så länge och lyssna. Men annars var punkterna i stencilen och så bra.

Kändes nytt och fräscht, även om inte alla bilder va det. En ny tidsepok vi inte jobbar mycket med.

Det gick lite snabbt genom punkterna.

X

X

Jag tyckte det var bra men det hade varit roligt att se något på riktigt och inte bara på foto.

Nej det tycker jag inte.

Det var okej.

Nej, det var bra.

Jag var inte bekant med samtidskonsten innan. Nu känns det som om jag kan det viktigaste.

Det var för mycket prat i lektion med bilderna.

Jag tyckte att allt var bra, det kunde inte bli mycket bättre.

Det var bra, intressant.

Ingen aning

Snarare lite för mycket. Oj vad långa förklaringar för något så simpelt.

Det var lite tröttsamt att nästan bara sitta och lyssna första lektionen. Jag tror det skulle vara bättre om man tog siluettövningen mer emitten av lektionen.

Tror det var första gången någon pratade om samtidskonst, nu vet jag vad det är och tänker mer på det när jag ser saker...

Jag vet inte riktigt, har aldrig lärt mig om samtidskonst men nu har jag i alla fall lite baskunskaper och det är bra för nu örstår jag sådana bilder bättre.

Roligt med annorlunda lektioner. Allt var bra och bra genomgångar.

Blä

Bra med information, kunde dega ganska mycket. Kanske en till övning.

Var lugnt, inte stressigt. Noggrann genomgång. Lite fler gruppövningar.

Spännande men jag missade ju genomgången.

Jag tycker inte om den slags konst. Gammal konst är spännande. Vet inte mycke om samtidskonst men det verkade inte vara brister på lektionerna.

För lite göra för mycket lyssna.

Nej

Långt snack innan.

Det var bra.

X

Nyttiga och bra att få göra något annorlunda och nytt jämfört med det klassiska.

De var givande och roliga.

Jag tyckte det var kul, visst var jag bara med en lektion men har hört andra prata om vad dom gjorde på första lektionen.

Kul med något annat.

Var inte med på lektionen

Ok

Bra, roligare än vanlig bild.

Det var väl bra, lite för mycket prat så man blev väldigt trött och orkade inte lyssna.

Roligt med något nytt och få forma lite, inte bara teckna.

Dem var bra, helt ok.

X

Bra. Kul med antika inte lika kul med nyare funkisstilen

Jag tycker att dom var bra och roliga.

Vi tog mest upp det som var officella grejer.

6) Vad är samtidskonst enligt dig?

Ny form av konst, olika material. Skummt.

Sådär

X

Konst som är speciell eller inte vanlig konst

Lite udda personlig konst

Konst är att påverka

Konstig konst

När man blir intresserad och vill vara med för att delta i något

När man blir intresserad kul att delta

Ingen aning riktigt

Jag visste inte alls vad det var innan, men nu känns det som det faktiskt mer runt omkring mig än jag först trodde.

Något som skapas nu (den här tiden) och som förmedlar känslor mer än avbildning. Precis vad som helst. Vardagliga ting.

Speciell konst som skiljer sig. Det krävs tankar och man behöver ibland vänja sig.

X

Intressant

Konst som speglar och tar upp frågor eller saker som rör oss idag. Det kan vara nästan vad som helst.

Har inte så stor koll

Lite flumm med baktanke

Konst som vill påverka och väcka allmänheten lite provocerande ibland också.

Ifrågasättande konst

Modern konst, Konst, inte oljemålning. Udda konst

Konst som speglar samhället

Nytidskonst. Konst som speglar samhällsfrågor av olika slag. Ex. fattigdom, klimatförändringar

Dagisarbete med tanke bakom

Nutida bilder, som kan speglas på olika sätt.

Något som uttrycker sig, som man kan tänka lite själv vad de föreställer och vad konstnären vill få fram.

X

Roligare konst med ett budskap viktigare än själva verket.

Något som händer samtidigt.

Konst som konst

Konst som har en tanke bakom sig.

Just nu har jag en lite konstig uppfattning efter bilderna men mer "skapelser" och inte målat och sånt.

För mig är det en idé. För det är idén och djupet bakom konstverket som är den riktiga konsten. De den som väcker tankar och känslor.

Ny konst- idékonst!

Getter och får

Trodde inte så många saker var samtidskonst, nu fattar jag att idén är viktigast.

Konstiga saker men kan vara spännande med lite annorlunda saker.

X

X

Kompliserat

Allt

Allt

Konstiga grejer
En blandning mellan framtids- och nutidskonst
Provocerande bilder, skulpturer, foton som vill att folk ska reagera.
Något som väcker starka/ många känslor och bryter mot "lagar"
För mig är det när man gör något tillsammans något från sig själv.
Idékonst experimentkonst
Någonting som man har gjort med en tanke bakom.
Jag tror att det är nutidens tolkning på konst.
X
Olika konst från olika tider
X

7) Tycker du att samtidskonst är intressant? (om JA-varför? Om NEJ- varför?)

Ja, det blir en blandning av alla och om en gör en jättefin sak så är den beroende av de andra
Ja, just för de har många sätt att speglas på
Ja det är ganska intressant. Inte bara vanliga teckningar.
Det är det väl
Ja, att budskapet spelar större roll
Både ja och nej! Det är fräckt men jag är inte insatt
Vissa verk är intressanta men ofta känns det bara konstigt och meningslöst
Ja, det är nått annat än de vanliga tråkiga tavlorna
Ja, det verkar roligt och intressant
Ja det är kul att se någonting nytt
Ja, alla kan göra det om man har en idé och det för mig är väldigt spännande.
Ja, för att den är obegränsad och man kan tolka den hur man vill.
Ibland
Nej, inte kul
Nej, finner det tråkigt
X
Nej, det är bara att ställa upp något och ha någon bra förklaring.
X
Ja, det är lite annorlunda. Gillar vanlig konst mer.
Nej inte speciellt. Bryr mig inte så mycket om konst överhuvudtaget
Ja för jag gillar getter.
Ja, för att det skiljer sig från vanlig, tråkig konst.
Ja det tycker jag. För i vanlig konst ser man bara en vacker bild eller ett vackert föremål men med samtidskonsten finns det även en vacker tanke bakom
Ja: man tycker det ser så lätt ut med tex. Borden men saken är ju att komma på idén. Och det är inte alltid lätt.
Jag tycker det känns som alla kan göra det. Därför känns det inte så speciellt.
Nej, inte intresserad av konst
Nej, inte den du visade i alla fall.
Ja
Vet inte
X
Ja det är nytt och kul
Ja, det är annorlunda
Ja lite modernt och inte allt för vardagligt och klassiskt-
Sådär, vissa grejer är intressanta

Både och, vet inte så mycket om det

Vet inte så mycket om det så det är lite svårt att säga. Men roligt att det är annorlunda.

Både och. Det kan vara häftigt men samtidigt kan det vara väldigt fult.

Det är intressant när det väcker känslor, provocerar och väcker mitt eget skaparsinne och idéer poppar upp.

Ja, intressant

Speciellt om inte annat. Det skiljer sig.

JA! Det är konst som betyder något och som verkligen har budskap. Jag gillar revolutionerande konst mer än bara vanliga målningar, typ äldre konst.

Ja för det känns nytt, något man inte brukar göra.

Intressant som allt annat.

Ja, det är ett spännande uttryckssätt. Det blir trevligt med folk som tänker annorlunda.

Jo, det intressanta är att konstnärer vill påverka om olika saker, eftersom att de har olika åsikter.

Det är intressant. Den skiljer sig från annan konst

Både och. Vissa skulle jag inte kalla konst, för att nån som helst kunde hitta på. Det ska vara som den grisen .kreativ.

Ja lite grann. De trots allt speglar hur livet är

Ja eftersom det är en konst som förmedlar ett äkta budskap.

Vissa är spännande andra är bara löjliga

Ja, det handlar ju om allt mode som har varit genom tiden

Sådär.